

ОШ „Сечењи Иштван” Суботица
Карађорђевог пута 94, Суботица
Телефон: 024/525799
Имејл: office@secenji.edu.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

За период од 1. 9. 2022. до 31. 8. 2026. године

1. УВОД	3
1.1. Полазне основе рада	3
1.2. Сврха, циљеви и задаци школског програма	4
2. НАСТАВНИ ПЛАН	5
2.1. Обавезни наставни предмети, изборни и факултативни као и остали облици образовно-васпитног рада недељни и годишњи фонд часова	5
3. НАСТАВНИ ПРОГРАМ	10
3.1. Наставни програм за 1. разред	
3.2. Наставни програм за 2. разред	
3.3. Наставни програм за 3. разред	
3.4. Наставни програм за 4. разред	
3.5. Наставни програм за 5. разред	
3.6. Наставни програм за 6. разред	
3.7. Наставни програм за 7. разред	
3.8. Наставни програм за 8. разред	
4. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	11
5. ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА	13
6. ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА	14
6.1. Програм допунске, додатне и припремне наставе	14
6.2. Програм културних активности школе	17
6.3. Програм школског спорта и спортских активности	19
6.4. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	20
6.5. Програм превенције малолетничке деликвенције	30
6.6. Програм слободних активности	32
6.7. Програм професионалне оријентације	34
6.8. Програм здравствене заштите	36
6.9. Програм социјалне заштите	39
6.10. Програм заштите животне средине	41
6.11. Програм сарадње са локалном самоуправом	42
6.12. Програм сарадње са породицом	44
6.13. Програм прилагођавања на школску средину	47
6.14. Програм увођења приправника у посао	49
6.15. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	53
6.16. Програм рада школске библиотеке	57
6.17. Индивидуални образовни планови	58
6.18. Програми којима се развијају социјалне вештине, тимски рад, самоиницијатива и предузетништво	60
6.19. Програм безбедности и здравља на раду	63
6.20. Начин остваривања других области Развојног плана школе који утичу на образовно васпитни рад	65
7. ПРОГРАМ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	72
8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	74

Садржај

1. УВОД

На основу члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020 и 129/2021) Школски одбор ОШ „Сечењи Иштван” Суботица на својој седници одржаној 30. 6. 2022. године доноси Школски програм основног образовања и васпитања за период од 1. 9. 2022. до 31. 8. 2026. године.

Школски програм основног образовања и васпитања ОШ „Сечењи Иштван” Суботица доноси орган управљања у складу са наставним плановима и програмима. Школским програмом обезбеђује се остваривање прописаних наставних планова и програма, Развојног плана школе, потреба ученика, родитеља и јединице локалне самоуправе.

1.1.Полазне основе рада

Основе за израду Школског програма ОШ „Сечењи Иштван” Суботица за период 2022 – 2026. године чине:

- Закон о основама система образовања и васпитања, „Сл. гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020 и 129/2021 – члан 61. и члан 69;
- Закон о основном образовању, „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др.закон и 129/2021) – члан 23, члан 27. и члан 29;
- Образовни стандарди за крај основног образовања, „Сл. гласник РС - Просветни гласник”, бр. 5/2010, 10/2019 и 6/2020;
- Образовни стандарди за крај првог циклуса образовања, „Сл. гласник РС - Просветни гласник”, бр. 5/2011;
- Правилници о наставним плановима и програмима;
- Правилник о протоколу поступања у оустанови у одговору на насиље, злостављање и занемаривање „Сл. гласник РС” 30/2010, 46/2019 и 104/2020;
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности „Сл. Гласник РС“ бр.64/2018;
- Статут ОШ „Сечењи Иштван“ Суботица;
- Развојни план школе за период од 01.09.2018. до 31.08.2022;
- услови рада у школи;
- образовне потребе ученика, родитеља и наставника;
- потребе локалне заједнице.

1.2. Сврха, циљеви и задаци школског програма

Сврха овог Школског програма је омогућавање квалитетног образовања и васпитања, као и стицања потребних знања, вештина, ставова, навика и формирање система вредности ученика који обезбеђује успешно сналажење у животу, уз поштовање њихових интересовања, потреба и интереса, а све у складу са образовним стандардима.

Циљеви и задаци програма односе се на:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце,
- подстицање и развој физичких и здравствених способности,
- оспособљавање за даље образовање и самостално учење
- развој система вредности који се заснива на општим социјалним и моралним начелима демократског, хуманог и толерантног друштва,
- развијање и неговање другарства, поштовања људских права и подстицање индивидуалне одговорности

Циљ школског програма јесте да омогући учитељима, наставницима и професорима, основне професионалне ослободнице у планирању, реализацији и евалуацији целокупног школског живота од првог до осмог разреда обавезног образовања како би на најоптималнији начин кроз процес наставе остварили опште и посебне образовне стандарде.

Полазећи од члана 27. Закона о основном образовању и васпитању Школски програм је утемељен на начелима:

Основно образовање и васпитање остварује се на основу школског програма. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм се доноси у складу са Законом. Национални савет националне мањине даје мишљење на школски и васпитни програм установа за које је утврђено да су од посебног значаја за националне мањине. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања. Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

- усмереност на процесе и исходе учења;
- заснованост на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- уважавање узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- хоризонтална и вертикална повезаност у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- поштовање индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима
- заснованост на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- развијање позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота
- коришћење позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи

2. НАСТАВНИ ПЛАН

2.1.Обавезни наставни предмети и изборни програми, недељни и годишњи фонд часова

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет***	1	36	1	36	1	36	1	36
11.	Пројектна настава ****							1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Мађарски језик као језик друштвене средине	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
4.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Ученик бира један од понуђених изборних програма.

⁴ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

⁵ Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

*** Предмет се од 2022/23. реализује у трећем и од 2023/24. и у четвртном разреду разредне наставе.

**** Пројектна настава се изучава у 4.разреду 2023/24.године.

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____ језик ¹	5	180	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Историја	1	36	2	72
5.	Географија	1	36	2	72
6.	Биологија	2	72	2	72
7.	Математика	4	144	4	144
8.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
9.	Техника и технологија	2	72	2	72
10.	Ликовна култура	2	72	1	36
11.	Музичка култура	2	72	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 + 54 ³	2	72 + 54 ³
13.	Физика			2	72
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	36
2.	Други страни језик	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5	108-180	3-5	108 - 180
УКУПНО: А + Б		27 - 32	1026-1206*	28-33*	1062-1242*

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

Облици образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни и изборни
наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27 - 32	1026-1206*	28 - 33	1062 – 1242*
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ⁶ (ОБАВЕЗНЕ СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ)	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Чувари природе	1	36	1	36
2.	Хор и оркестар	1	36	1	36
3.	Медијска писменост	1	36	1	36
	УКУПНО: V	1	36	1	36
	УКУПНО: А + Б + В	28-33*	1062-1242*	29-34*	1098-1278*

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36
2.	Мађарски језик као језик друштвене средине	2	72	2	72
3.	Ваннаставне активности	1	36	1	36
4.	Екскурзија	До 2 дана год.		До 2 дана год.	

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик језик ¹	4	144	4	136
2.	Српски језик ²	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68

11.	Хемија	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
УКУПНО: А		28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	34
2.	Други страни језик	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3 – 5	108 - 180	3 – 5	102 - 170
УКУПНО: А + Б		32-36*	1116-1296*	31-35*	1054-1190*

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

Школа је за ученике 5-8. понудила ученицима и ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТ: Матерњи језик /говор са елементима националне културе. Настава ће се организовати уколико постоје кадровски услови и довољан број заинтересованих ученика.

3. НАСТАВНИ ПРОГРАМ

3.1. Наставни програм за 1. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилници, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017 и 12/2018

3.2. Наставни програм за 2. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 12/2018

3.3. Наставни програм за 3. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 12/2018

3.4. Наставни програм за 4. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 12/2018

3.5. Наставни програм за 5. разред

Према програму објављеном у „Сл. гласнику” бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010 - др. правилник, 3/2011 - др. правилник, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017 и 12/2018)

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 15/2018
На основу члана 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Правилник о допунама Правилника за пети и шести разред

3.6. Наставни програм за 6. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 5/2008, 3/2011 – др. правилник, 1/2013, 5/2014, 11/2016, 3/2018 и 12/2018

На основу члана 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Правилник о допунама Правилника за пети и шести разред

3.7. Наставни програм за 7. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 6/2009, 3/2011 - др. правилник, 8/2013, 11/2016 и 12/2018

На основу члана 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Правилник о допуни Правилника за седми разред

3.8. Наставни програм за 8. разред

Према програму објављеном у „Службеном гласнику-Просветном гласнику РС”, бр. 2/2010, 3/2011 – др. правилник, 8/2013, 5/2014, 11/2016, 7/2017 и 12/2018

На основу члана 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Правилник о допуни Правилника за осми разред

4. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Школски програм се остварује кроз редовну и изборну наставу, додатни и допунски рад, као и кроз слободне активности ученика. Садржаји свих наставних предмета и подручја који се у школи уче се међусобно повезују и прожимају у мери у којој то може да се уради. Циљеви и програмски задаци су јасно и прецизно одређени по разредима и доприносе ефикаснијој реализацији наставних садржаја.

За остваривање циљева школског програма значајно је ефикасно планирање на годишњем и месечном нивоу, као и свакодневна припрема наставника за рад. На часовима се користе најразличитији активни приступи рада са ученицима како би максимално допринели развоју сваког појединца.

Начини остваривања школског програма ослањају се на:

- узрасне карактеристике и могућности ученика;
- потребе и интересовања ученика;
- услове за реализацију наставе и ваннаставних активности;
- расположива наставна средства;
- остало што је битно за образовни процес.

Годишњим планом рада школе утврдиће се време, место, начин, носиоци остваривања школског програма и друга питања од значаја за остваривање школског програма. Саставни део Годишњег плана рада чине годишњи планови наставника који у поступку начина остваривања школског програма планирају и разрађују наставне теме, исходе, број часова по наставној теми, образовне стандарде и начине провере остварености образовних стандарда.

Општи стандарди постигнућа су донети за крај првог и другог циклуса, што значи да њихову примену планира сваки наставник, за сваки разред. За предмете који немају сачињене стандарде наставници планирају да ученици стекну одређена знања, вештине, умења и навике у складу са програмским задацима и циљевима. План остваривања стандарда се заснива на утврђеним нивоима постигнућа ученика, тако да наставници у складу са тим планирају примену иницијалних и критеријумских тестова. На основу тих података ће вршити месечна планирања и остваривати стандарде.

Активности за планирање и остваривање образовних стандарда:

КО	ШТА	КАД	КАКО
Стручни актив(веће)	Израда иницијалних тестова	Друга половина августа	Састанци стручнихактива
Предметни наставници	Примена иницијалног теста	Прва половина септембра	Писмено
Предметни наставници, педагог	Анализа резултата	Средина септембра	Излагање,презентација, дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања образовних стандарда на основу резултата ИТ	Септембар,октобар, новембар	Писање месечних и дневних припрема
Предметни наставници	Провера остварености планираних стандарда	Прва половина децембра	Писмено или усмено
Предметни наставници, педагог, директор	Анализа резултата	Друга половина децембра	Излагање,презентација, дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања стандарда на основу резултата тестова	Јануар	Писање месечних и дневних припрема
Предметни наставници	Провера остварености планираних стандарда	Прва половина марта	Писмено или усмено
Предметни наставници, педагог	Анализа резултата	Средина марта	Излагање,презентација, дискусија
Предметни наставници	Планирање остваривања стандарда на основу резултата тестова	Крај марта	Писање месечних и дневних припрема
Стручни актив(веће)	Праћење остварености планираних стандарда за целу школску годину	Април месец	Састанци стручних актива
Предметни наставници	Провера остварености планираних стандарда	Прва половина маја за ученике осмих разреда и друга половина маја за остале ученике	Писмено
Предметни наставници, педагог, директор	Анализа резултата	Јун	Излагање,презентација, дискусија

5. ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Праћење ученика подразумева:

- тестирање и оцењивање когнитивне, социјалне, емоционалне зрелости ученика како би се осигурали оптимални услови за испољавање и развијање свих потенцијала и пружила одговарајућа помоћ уколико за то постоји потреба;
- праћење постигнућа ученика током школске године.

Наставник у поступку праћења ученика прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у прописаној евиденцији и својој педагошкој документацији. За праћење напредовања ученика користе се самостални радови ученика који се чувају у форми портфолија.

Под педагошком документацијом сматра се писана документација наставника која садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнуће, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

Школа предвиђа екстерно и интерно праћење постигнућа ученика. Циљ праћења је индивидуализација наставног процеса у целини. Екстерним системом се врши провера постигнућа ученика два пута у току основношколског образовања, на крају четвртог и осмог разреда. Интерна провере напредовања ученика од стране школе врше се од другог разреда у оквиру иницијалног и критеријумског теста. Иницијалним тестом на почетку школске године наставници процењује предходна постигнућа ученика у оквиру предмета или теме, која су од значаја за предмет, а у функцији планирања рада наставника. Критеријумским тестом наставници добијају информације о постигнућу и напредовању ученика, што омогућава индивидуализован приступ у даљем раду.

Родитељи су такође у могућности да прате напредовање своје деце током школске године и путем писаних извештаја, које добијају на крају сваког тромесечја, на полугодишту и на крају године. У извештајима се, осим напредовања ученика, родитељи информишу и о свим аспектима развоја, социјализацији, радним навикама, интересовањима и мотивисаности ученика за рад.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма. Током оцењивања ученика користиће се Правилник о оцењивању ученика основне школе. У првом разреду оцењивање је описно, а од другог до осмог разреда примењује се бројчано оцењивање. Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Оцењивање ученика регулисано је Законом о основама система образовања и васпитања и правилницима који прописују две врсте оцењивања: сумативно и формативно који су део јединственог процеса.

Формативно оцењивање - јесте редовно проверавање постигнућа ученика, садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање - оцена је описна и бројчана. Провера остварености образовних постигнућа (усмена, кратка писмена) се не најављује и може да се организује и на часовима обраде и увежбавања и евидентира се у педагошкој документацији наставника (досије ученика).

Сумативно оцењивање - јесте вредновање постигнућа на крају програмске целине (теме) или за класификациони период из предмета и владања- оцена је бројчана и уноси се у дневник образовно-васпитног рада. Провера остварености образовних постигнућа (усмена, писмена) на крају програмске целине се планира, а вредновање, односно оцењивање најављује.

6. ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА

6.1 Програм допунске, додатне и припремне наставе

Допунска настава

Допунска настава се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Циљеви:

- омогућавање ученицима који заостају у савлађивању образовно-васпитних садржаја да се лакше укључују у редовни васпитно-образовни процес,
- усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе,
- усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу,
- увежбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упутстава за превладавање тешкоћа у учењу.

Задаци:

- ближе одређивање програмских садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе,
- савлађивање утврђених садржаја треба да буде усклађено са потребама и могућностима ученика за које се организује овакав рад,
- пружање помоћи ученицима да се лакше уклопе у редовну наставу и праћење њиховог напретка,
- пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја,
- пружање помоћи ученицима који раде по прилагођеном програму,
- пружање помоћи ученицима који су због болести, слабог предзнања или других разлога усвојили одређено градиво,
- омогућавање ученицима да кроз вежбу овладају теоријским и практичним делом градива у оквиру својих могућности,
- развијање самопоуздања и редовног учења и вежбања и јачање мотивације ученика.

Активности:

- одређивање ученика за допунску наставу,
- редовна организација часова допунске наставе у току школске године,
- израда плана допунске наставе,
- укључивање родитеља обавештавањем о терминима допунске наставе,
- припрема наставног материјала за ученике и писане припреме за наставнике,
- активности одељенског старешине у подстицању ученика на допунску наставу,
- вођење евиденције.

Начин остваривања програма:

Допунски рад организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Када савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом. Одељењско веће и сви наставници ће пратити потребе за допунским радом, предлагати ученике, предмете и анализирати квалитет и резултате рада у допунској настави.

Допунска настава у првом и другом циклусу биће реализована са по једним часом недељног фонда, тј. 36 часова на годишњем нивоу по одељењу. У току зимског распуста школа организује реализацију допунске наставе.

Додатна настава

Додатни рад се организује за ученике који у редовној настави показују изразито занимање за одређени предмет, који поседују могућности које се могу још више развити интензивним радом тј, за изузетно даровите ученике за поједине дисциплине и области.

Циљеви:

- омогућивање одабраним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима,
- оспособљавање ученика на самосталан рад,
- развој логичког, стваралачког и критичког мишљења ученика,
- оспособљавање ученика за даље самообразовање.

Задаци:

- задовољавање индивидуалних особности ученика, склоности, интересовања, способности за учење,
- подстицање индивидуалног развоја ученика, пре свега њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика,
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовање и способности,
- груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада,
- идентификовање талентованих ученика.

Активности:

- одређивање ученика за додатну наставу,
- редовна организација часова додатне наставе,
- израда плана додатне наставе,
- припрема наставног материјала и припрема за час наставника,
- учешће на конкурсима, такмичењима,
- подстицање самосталног рада, истраживања, креативности,
- коришћење свих доступних извора знања,
- вођење евиденције.

Начин остваривања програма:

Додатни рад се организује и изводи за ученике од 3. до 8. разреда, један час недељно током целе наставне године.

Додатни рад се може реализовати као индивидуализовани (примерен појединим ученицима) и групни (за групе ученика једног или више разреда који се посебно интересују за исте садржаје програма додатног рада). Зависно од интересовања ученика и програмских тема, групе се могу мењати (флексибилност састава групе).

Улога наставника у додатном раду је специфична. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и наставника у додатном раду је сараднички, у извесној мери непосреднији и ближи него у редовној настави.

У додатном раду са ученицима наставник прати и евидентира њихов развој и напредовање, усавршава утврђене програме, открива нове могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, програмиране и полупрограмиране секвенце, коришћење садржаја и разних апарата и техничких помагала и др.), те врши уопштавање и примену стечених знања, умења и вештина у различитим ситуацијама. Обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења). За сваког ученика води досије у који уноси битне податке о његовом напредовању у развоју.

Ученици се самостално опредељују за додатни рад. Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели.

Припремна настава се организује за ученике упућене на поправни и разредни испит и за полагање завршног испита. Припремна настава остварује се за ученика који је упућен на полагање поправног испита у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит. Школа је дужна да организује припрему свих ученика за полагање завршних испита у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже завршни испит.

6.2. Програм културних активности школе

Културна и јавна делатност школе обухвата широк спектар деловања с циљем подизања угледа и квалитета рада школе и афирмације ученика и наставника. Кроз културну и јавну делатност школа афирмише своју делатност и обезбеђује ученицима упознавање јавних, културних и привредних центара места.

Циљеви:

- проширивање утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења,
- повезивање ученика са институцијама и организацијама у локалној самоуправи ради обogaћивања културног живота и остваривања образовно-васпитне улоге школе,
- неговање културе и развој свести о њеном значају,
- подстицање позитивних особина у односу према другим ученицима и наставницима,
- развијање и неговање интеркултуралности кроз прихватање различитости, комуникације и суживота,
- развијање емпатије и хуманости, неговање верских обичаја, упознавање са обичајима других и њихово обележавање.

Задаци:

- активно припремање кроз рад секција за различите видове културних манифестација од стране наставника који организују рад секција,
- организација културних активности у школи,
- организација културних активности у сарадњи са локалном самоуправом,
- афирмација школе као културног центра и стварање педагошких и друштвених услова за богаћење културног живота средине,
- презентовање оних резултата којима школа богати културни и друштвени живот средине (радне акције, прославе, јубилеји, манифестације, друштвено-користан рад),
- реализовање додатне и ваннаставне активности кроз сарадњу школе и установа културе,
- интензивно укључивање ученика у културне програме како би стекли културно искуство, развили социјалне, уметничке, личне и културалне компетенције и на тај начин увећали и социјални и културни капитал друштва,
- упознавање ученика са дечјим правима, астрономијом, историјом, страним језицима и културом и развијање међусобне сарадње и размена искустава.

Програмски садржаји:

- свечани пријем првака,
- Дан школе,
- обележавање Дечје недеље,
- Међународни дан писмености,
- посета Сајму књига,
- Божићни концерт, хуманитарни концерти као и концерт школског оркестра у иностранству (у складу са околностима у датом тренутку),
- обележавање школске славе - Савиндана,
- Дан жена/ Дан мајки,
- Дан заштите човекове животне средине,
- Путокази (сајам образовања),

- обележавање значајних датума (националних и међународних – Дан примирја у 1.светском рату, Дан државности, верске манифестације у склопу наставе веронауке итд.),
- прослава матурске вечери,
- учешће на литерарним конкурсима,
- посета књижевника нашој школи и дружење са ученицима,
- Космоплов – астрономски пројекат,
- Дан немачког језика / полагање језичких испита у сарадњи са Гете институтом
- ускршњи и божићни вашар,
- Интеркултурални дани,
- Сунчана јесен живота итд,
- научно-истраживачке активности и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења,
- заједничке културне активности са институцијама и организацијама у локалној самоуправи и ван ње,
- одлазак са ученицима установе културе (позориште, на изложбу, музеј, градску библиотеку, на концерт итд)

Начин остваривања програма:

Програм културних активности школе остварује се организацијом изложби, приредби, прослава, концерата, смотри, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе ... Реализатори културних активности најчешће су ученици и Ученички парламент. Ученици који желе да се баве програмима културе и истраживањима изван школе укључују се у разне активности клубова, удружења, сликарске секције, музичких удружења, интересних група и других организационих форми које код толентованих ученика помажу да се оствари посебна склоност ка уметности или уметничком стваралаштву.

6. 3. Програм школског спорта и спортских активности

Кроз јединство наставних, ваннаставних и ваншколских активности школа утиче на афирмацију школског спорта.

Циљеви:

- развој и практиковање здравог начина живота,
- развој свести о важности сопственог здравља и безбедности,
- унапређивање моторичких способности ученика,
- правилна примена физичког вежбања у савременим условима живота,
- развој мотивације, знања, интересовања обухватањем свих ученика,
- превенција насиља, наркоманије, малолетничке деликвенције.

Задаци:

- примењивање техничко-тактичке елементе у игри, фер-плеј, и поштовање правила игре,
- подизање колективне свести и значаја физичке активности по здравље,
- развој и усавршавање моторичких способности,
- усавршавање елемената технике и тактике у разноврсним спортовима,
- развијање колективизма и одговорности према раду,
- формирање морално-вољних квалитета личности,
- промовисање позитивних социјалних интеракција,
- оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом,
- сарадња са спортским организацијама, удружењима и другим школама,
- учешће у спортским (пројектима) догађајима МПНТР и других спортских организација партнера,
- развијање способности функционисања у заједници.

Програмски садржаји:

- корективно – педагошки рад,
- Спортска недеља у 1. и 2. полугодишту,
- Крос РТС-а и јесењи крос,
- Дан школе – спортски дан,
- секције - мали фудбал, кошарка, одбојка, рукомет,
- Школско такмичење у малом фудбалу, кошарци, одбојци, рукомету,
- спортска такмичења у организацији МПНТР и других спортских организација,
- посете спортским догађајима (утакмицама, такмичењима),
- сусрети са истакнутим спортистима,
- презентације спортова,
- организовање спортских сусретата на којим ће учествовати ученици, родитељи и наставници.

Начин остваривања програма:

Програм школског спорта се остварује на часовима физичког и здравственог васпитања, на ваннаставним и ваншколским активностима кроз слободне активности и секције, кроз недељу школског спорта, активности у природи, кроз школска и ваншколска такмичења. Рад се одвија у интересним групама, секцијама или школским екипама које се формирају према способностима и полу.

За ученике који су ослобођени практичног дела наставе планира се рад према посебно дефинисаним исходима. Ови ученици учествују пружајући помоћ наставнику и у евиденцији и организацији часова, суђењу, изради презентација....

6.4. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у Школи, специфичности Школе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада Школе.

Програмом заштите обезбеђују се услови за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању. Програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања Школа одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење, дефинише превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временску динамику остваривања.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дискриминација је социјално насиље и представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (*web site*), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање у Школи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

НИВОИ И ОБЛИЦИ НАСИЉА

Први ниво

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...	исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“...	добацивање, подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...	добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација..	узнемиравајуће „зивкање“, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...

Други ниво

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, експлоатација, национализам...	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...	огласи, клипови, блогови, злоупотреба форума и чествовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика..

Трећи ниво

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
----------------	-----------------------------	------------------	--------------------------------	---

туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...	заstraшивање уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, занемаривање...	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/ групом, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам, сви облици дискриминације (непосредна дискриминација, посредна дискриминација, повреда начела једнаких права и обавеза, забрана позивања на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...
---	---	---	---	---

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРОГРАМА

Принципи на којима се заснива овај Програм и поступање на основу њега, односе се на:

- право на живот, опстанак и развој,
- најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података,
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом,
- активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење.

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Циљ програма је превенција свих облика насилничког понашања, као и стручна интервенција у ситуацијама потенцијалног или стварног насилничког понашања ученика, родитеља, наставника или других лица.

Циљеви Програма у превенцији су:

- подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања,
- идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља,
- повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања,
- унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља,
- оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање,

- пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу,
- изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду,
- дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе,
- омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља,
- спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина,
- сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора,
- сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Циљеви Програма у интервенцији су:

- спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља,
- праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите,
- рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака,
- саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превентивне активности заједнички планирају и спроводе ученици, родитељи и запослени.

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ
Формирање Тима за заштиту ученика од насиља за наредну школску годину	Директор
Анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције	Тим за заштиту ученика од насиља
Анкетирање наставника, ученика и родитеља и утврђивање њихових предлога за унапређивање безбедности у школи	Тим за заштиту ученика од насиља
Израда Акционог плана превентивних активности за наредну школску годину	Тим за заштиту ученика од насиља
Организовање дежурства запослених	Директор и Тим за заштиту деце од насиља
Усклађивање постојећих подзаконских аката школе са Законом и Посебним протоколом за заштиту ученика од насиља	Секретар
Дефинисање правила понашања и последица кршења правила понашања	Тим за заштиту деце од насиља, Ученички парламент
Информисање ученика и родитеља о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима	Одељењске старешине
Предавање за родитеље :	Одељењске старешине

- Како препознати и како се понашати уколико ваше дете трпи насиље?	
Формирање вршњачког тима за заштиту ученика од насиља	Координатор ученичког парламента
Коришћење наставних садржаја у превенцији насиља	Наставници
Организовање слободних активности према предлозима Ученичког парламента	Директор и Тим за заштиту деце од насиља, Ученички парламент
Школска спортска такмичења/ спортски дан посвећен безбедном и сигурном школском окружењу (фудбал, одбојка и између две ватре)	Наставници
Обележавање Дечје недеље	Одељењске старешине, ПП служба и Ученички парламент
Обележавање европског дана борбе против трговине људима 18.октобар	Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од насиља
Дан безбедног коришћења интернета друга недеља фебруара	Ученички парламент, наставници грађанског васпитања и верске наставе
Међународни дан борбе против врњачког насиља – Дан розе мајица (последња среда у фебруару месецу)	Стручна служба, одељењске старешине
Обележавање 19. новембра- Светског дана борбе против злостављања деце	Ученички парламент, Тим за заштиту ученика од насиља
Обележавање Међународног дана борбе против вршњачког насиља Дана розих мајица ДОПУНИТИ	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, Одељенске старешине са ученицима, Ученички парламент
Обележавање Светског дана толеранције	Ученички парламент, наставници грађанског васпитања и верске наставе
Радионице за ученике: - Ненасилна комуникација - Умеће комуникације	Стручна служба, одељењске старешине
Групни рад са родитељима на родитељским састанцима: - Насиље у школи и породици, - Ненасилна комуникација и конструктивно решавање конфликта, - Развојне потребе и проблеми деце школског узраста.	Одељенске старешине, стручна служба, директор школе
Умрежавање и сарадња са релевантним установама (спољашња заштитна мрежа)	Директор, ПП служба, одељењске старешине

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ	
САДРЖАЈ	НОСИОЦИ

Обука запослених за примену Посебног протокола за заштиту деце-ученика од насиља у образовно-васпитним установама (за наставнике који нису прошли програм обуке)	Стручна служба
Предавања за наставнике: - Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима - Како препознати ризичне облике понашања ученика и како реаговати	Стручна служба
Превенција и решавање дисциплинских проблема у настави	Каталог акредитованих програма стручног усавршавања.
Примена реституције (принципи, значај преговарања, важност постизања договора...)	Каталог акредитованих програма стручног усавршавања.
Управљање дисциплином и партнерска комуникација	Каталог акредитованих програма стручног усавршавања.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Школа интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Редослед поступања у интервенцији

1.Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.

2.Заустављање насиља је обавеза свих запослених у установи, као и да позове помоћ уколико процени да не може самостално да делује.

3.Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности за ученика, удаљавање из ризичне ситуације.

4.Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

5.Консултације у школи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство просвете – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу и др.

6.Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике -

учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

7.Ефекте предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности школе.

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу активности предузима самостално одељењски старешина у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.

На другом нивоу активности предузима одељењски старешина у сарадњи са психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На трећем нивоу активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

Улоге и одговорности запослених и ученика у школи када постоји сумња на насиље или се насиље догоди

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- Дежура у складу са распоредом;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија);
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава и попуњава образац за евиденцију насилног понашања;
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- Уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информише родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- планира и изводи активности у оквиру ЧОС ;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира и води документацију о случају; прибавља потпис родитеља
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПЕДАГОГ, ПСИХОЛОГ

- Уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;

- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- Уочава и пријављује случајеве насилног понашања;
- прекида насиље.

УЧЕНИЦИ

- Дежурају заједно са наставницима на одморима у оквиру ИПЗ-а и ДКР-а;
- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини;
- учествују у мерама заштите.

ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ И ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Запослени у школи воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који садржи:

- Шта се догодило ?
- Ко су учесници ?
- Како је пријављено насиље ?
- Врсте интервенције?
- Какве су последице?
- Који су исходи предузетих корака?
- На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба?
- Праћење ефеката предузетих мера.

Одељењски старешина бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком.

Стручни сарадник бележи насиље на другом и трећем нивоу; води и чува документацију (службене белешке, податке о лицу, догађају, предузетим радњама и др.); прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком.

ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Одељењски старешина и стручна служба прате ефекте предузетих мера. Прате:

- понашање ученика који је трпео насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...) и ученика који се понашао насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања.

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, неопходно је предузети следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених и дежурних наставника и ученика
- укључити у рад родитеље и школског полицајца
- наставити са индивидуалним радом - психолог школе
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

ИЗВЕШТАВАЊЕ

Тим квартално извештава Наставничко веће, а полугодишње Школски одбор и Савет родитеља школе о реализацији и ефектима превентивних и интервентних мера и активности.

Извештавање о појединим случајевима насиља врши директор школе водећи рачуна о поверљивости података, заштити приватности стављајући интересе детета изнад интереса родитеља, школе, струке и др.

Подаци до којих се дође су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

На основу евиденције о случајевима насиља праћење ефеката предузетих мера ће ивршити Тим за заштиту ученика од насиља преко следећих **индикатора**:

- броја и нивоа облика насилног понашања
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
- однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
- однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
- анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у школи.

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОГРАМА

Извештај о остваривању Програма заштите је саставни део Годишњег извештаја о раду Школе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи. Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

На основу анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције у предходној школској години, Школа утврђује Акциони план превентивних активности за наредну школску годину. Акциони план превентивних активности је саставни део Годишњег плана рада школе.

У превентивне активности спада и стручно усавршавање на семинарима или на сајту „Чувам те”, као и укључивање у пројектне активности НВО „Астра”, НВО „Атина”, као и Центра за заштиту трговине људима, те сарадња са Локалним тимом за заштиту од трговине људима кроз чланство директора школе у локалном тиму или на друге начине. Наставак учешћа школе у

пројекатним активностима УНИЦЕФ-а који се реализује на нивоу општине Суботица „Ту сам за тебе“ програм за очување менталног здравља најугроженијих ученика.

6.5. Програм превенције малолетничке деликвенције

Циљ програма превенције малолетничке деликвенције је да кроз јединствено деловање са другим програмима школе и свим надлежним институцијама које се баве заштитом деце и младих значајно утиче на подизање нивоа свести свих ученика, родитеља и наставника као актера образовно-васпитног процеса о деликвентном понашању, безбедности ученика, ризицима сукоба са законом, могућим последицама те на тај начин стварањем претпоставки за правилан раст и развој.

Задаци :

- подизање одговорности ученика према сопственој безбедности и безбедности других
- предузимање превентивних мера у циљу спречавања појаве асоцијалног понашања код ученика,
- укључивање свих актера образовно-васпитног процеса у програм превентивног деловања,
- уочавање присуства деликвентног понашања код ученика,
- успостављање сарадње са надлежним институцијама и породицом у циљу усаглашеног деловања,
- упознавање ученика са болестима зависности са тим колико су оне штетне,
- освешћивање ученика о последицама не придржавања правила понашања,
- развијање способности функционисања у заједници, развој људских врлина и вредности.

Програмски садржаји:

- Предавања и гостовања фондација, организација и НВО које се баве темом превенције малолетничке делинквенције, предавања фондације „Тијана Јурић“,
- едукације у сарадњи са Патронажном службом (пушење, алкохол, наркоманија и друге зависности) - прилагођено узрасту,
- предавање о зависностима- Завод за јавно здравље,
- реализовање радионица у сарадњи са Дневним центром Центра за Социјални рад,
- упознавање са начином провођења слободног времена ученика код куће и ван куће, трговина људима, психоактивне супстанце – ЧОС,
- укључивање ученика у спортски и хуманитарни рад (Црвени Крст, спортске активности),
- радионице Црвеног крста,
- упознавање одељенских старешина са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица,
- идентификација деце са делинквентним понашањем,
- предузимање мера психосоцијалне подршке,
- индивидуални саветодавни рад са ученицима и њиховим родитељима,
- израда паноа у сарадњи са Ученичким парламентом и други пројекти Ученичког парламента на тему превенције малолетничке делинквенције,
- истраживачки рад о ставовима младих везаних за наркоманију и присутност болести зависности међу ученицима,
- предавање за родитеље и наставнике о проблемима болести зависности.

Начин остваривања програма:

Програм се остварује кроз различите активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно другим законским заступницима у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама. На нивоу школе, анализа стања се врши у оквиру активности Тима за заштиту ученика од насиља што чини полазну основу за утврђивање потреба. У остваривање

програма укључују се и физичка и правна лица са територије јединице локалне самоуправе, установе у области културе и спорта, вршњачки посредници, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и других облика ризичног понашања ученика.

6.6. Програм слободних активности

Слободне активности представљају факултативни облик рада школе.

Циљ програма:

- јачање образовно-васпитне делатности школе кроз организацију активности, стваралачког, забавног и спортског карактера;
- подстицање индивидуалних склоности и интересовања ученика;
- подстицање садржајног и целисходног коришћења слободног времена;
- богаћење друштвеног живота и разоноде ученика;
- развијање и неговање другарства и пријатељства.

Задаци школе:

- разноврсност области и садржаја који се нуде ученицима;
- интердисциплинарни приступ и корелација са наставним садржајима;
- усклађеност са просторним условима и могућностима школе;
- усклађеност са интересовањима ученика;
- слобода избора ученика;
- организованост ученика у оквиру група и колектива;
- организовани и плански садржаји изабраних активности;
- омогућавање креативног и забавног начина задовољавања интересовања ученика;
- остваривање сарадње са локалном заједницом;
- развој креативних, вољних, сазнајних и физичких потенцијала ученика.

Програмске активности:

Културно-уметничке

Поред циља и задатака које имају слободне активности ученика, у активностима језичко-уметничког подручја остварују се и посебни задаци:

- развијање и неговање радозналости и отворености за нове, актуелне појаве у језику, уметности и култури уопште,
- развијање опажања, критичког мишљења и слободног креативног изражавања ученика.
- Слободне активности овог подручја остварују се у оквиру секције:
- Рецитаторска секција
- MultiLingua
- Ликовна секција, калиграфија, оригами, веште руке
- Happy hour eng.jezika
- English Club
- Deutsch macht spass
- Веште руке

Научно-истраживачке

Посебни задаци научно-истраживачких слободних активности су:

- развијање склоности и способности ученика у одговарајућој научној дисциплини,
- посебно стваралачких способности и сазнајних могућности ученика;
- развијање логичког и критичког мишљења ученика;
- стварање услова и подстицање креативног рада ученика;
- навикавање и оспособљавање ученика за коришћење научнопопуларне и стручне литературе, приручника и лексикона;

- увођење ученика у методе научног истраживања и упознавање ученика са
- мултидисциплинарним и интердисциплинарним приступом решавању научних проблема;
- развијање спретности ученика за експериментални и практичан рад.

Слободне активности овог подручја остварују се у оквиру секције:

- Математичка радионица
- Еколошка секција
- Флора и фауна нашег краја
- Еколошко планинарска секција
- Моја животна средина - хемија
- Млади историчари
- Географска секција
- Израда украсних и употребних предмета

Спортско-рекреативне активности

Основни **циљ** спортско-рекреативних активности је да се у слободном времену организује активност ученика у овој области тако да им обезбеди здраву забаву и разоноду, да задовољи њихове посебне жеље, да им помогне да развију позитиван однос према физичкој култури и формирају чврсте навике за редовним телесним вежбањем.

У оквиру спортско-рекреативних активности остварују се следећи конкретни задаци:

- обухват што већег броја ученика посебним програмом физичког вежбања, који, заједно са општим програмом чини јединствену целину, односно јединствен систем школског физичког васпитања;
- задовољење нових и све разноврснијих жеља и интереса школске омладине за бављењем разним гранама физичког вежбања у слободном времену;
- помоћ ученицима да свестрано развију своје физичке способности и да активност у овој области развију као своју трајну потребу.

Слободне активности овог подручја остварују се у оквиру секције:

- Мали фудбал
- Одбојка
- Кошарка
- Гимнастика (1 – 4 разред)
- Тенис (1 – 3 разреда)

Начин остваривања програма :

У слободне активности укључују се сви ученици, с тим да се стални облици слободних активности организују се за све ученика I - VIII разреда основне школе кроз изабране активности на почетку године које се спроводе једном недељно или периодично и другачијом динамиком у блок часовима.

Активности се планирају годишњим планом рада школе, а у њиховој реализацији могу учествовати и сарадници који су директно или индиректно укључени у образовно-васпитни процес (родитељи, студенти, будући наставници и представници организација које се баве децом и бригом о деци и други). Активности у слободном времену могу да се организују у учионици (одељењу или разреду), а могу да се организују ван учионице, ако школа може да обезбеди различите едукативне посете и предавања у слладу са узрасним и едукативним потребама ученика. Могуће је организовати више активности истовремено, у групама, а ученици се укључују у те активности према личним афинитетима.

6. 7. Програм професионалне оријентације

Циљ програма професионалне оријентације школе је да у сарадњи са другим установама за професионалну оријентацију пружа помоћ родитељима/старатељима и ученицима у избору средње школе односно будућег занимања.

Програм ПО реализује се кроз пројекат Професионална оријентација на прелазу у средњу школу за ученика 7. и 8. разреда који има за **циљ** успостављање функционалног и одрживог програма професионалне оријентације за ученике који завршавају основну школу.

За ученике од 1. до 6. разреда **циљ** је да ученици препознају своје способности, склоности, интересовања, таленте, жеље што је полазна основа у процесу одлучивања за избор будућег образовања и занимања.

Задаци школе су :

- праћење развоја ученика;
- остваривање сарадње са установама које се баве професионалном оријентацијом;
- примена петофазног процесног модела професионалне оријентације;
- упознавање ученика са њиховим способностима;
- упознавање ученика са путевима школовања;
- упознавање ученика са путевима каријере;
- упознавање ученика са занимањима;
- помоћ ученицима и родитељима у промишљеном доношењу одлуке о избору занимања.

Програмски садржаји:

Програм за 7. разред чини 16 радионица, а за 8.разред 20 радионица.

Програм професионалне оријентације остварује се кроз пет модула:

- 1.Самоспознаја: препознавање сопствених капацитета, способности, интересовања, вредности и склоности.
2. Информисање о занимањима: прикупљање информација о занимањима, анализа и структурисан начин обраде информација тако да се омогући добра информисаност при одлучивању о избору занимања.
- 3.Могућности школовања: упознавање могућности школовања и каријере које воде до остварења жељеног занимања.
- 4.Реални сусрети са светом рада и занимања: сусрет са представницима занимања, распитивање о занимању и испробавање занимања у предузећима/ организацијама/ установама/ средњим школама како би млади проверили и употпунили сопствене слике о свету рада и занимања.
- 5.Одлука о избору занимања: анализа сопственог пута професионалне оријентације и доношење самосталне одлуке о избору школе/занимања.

Садржаји и активности програма у 1. разреду:

- Занимања мојих родитеља
- Игра занимања- повежи занимање и алат
- Шта бих волео да будем кад одрастем
- Текстови који истичу вредност људског рада

Садржаји и активности програма у 2. разреду:

- Занимања људи у мом крају
- Које је занимање колико важно
- Моје будуће занимање
- Текстови који истичу вредност људског рада
- Кад одрастем бићу...

Садржаји и активности програма у 3. разреду:

- Опис радног места маме или тате
- Квиз занимања
- Занимање које ми се највише свиђа...
- Како се зове то занимање и како се ради
- Текстови који истичу вредност људског рада

Садржаји и активности програма у 4. разреду:

- Занимања људи у мом завичају
- Живот и рад у школи
- Кад порастем бићу...
- У посети код...
- Текстови који истичу вредност људског рада

Садржаји и активности програма у 5. разреду:

- Представљење занимања маме или тате
- Квиз занимања
- Албум занимања
- Нацртај занимање своје омиљене личности
- Текстови који истичу вредност људског рада

Садржаји и активности програма у 6. разреду:

- Улога рада у животу сваког од нас
- Тимски рад
- Мој будући позив
- Личност којој се дивим
- Текстови који истичу вредност људског рада

Начин остваривања програма:

Школа формира Тим за професионалну оријентацију у чијем су саставу наставници и стручни сарадници који реализује програм професионалне оријентације за ученике 7. и 8. разреда. Тим имплементира програм професионалне оријентације тако што дефинише редослед активности, облик реализације (кроз редовну наставу, час, изборни предмет или пројекат) , информише одељенске старешине 7. и 8. разреда, ученике и родитеље, дефинише број ученика који ће бити обухваћени програмом, прибавља сагласност родитеља, формира распоред радионица, оснива вршњачку групу, пружа подршку у реализацији радионица, сарађује са средњим школама друштвене средине, са експертима из појединих области, организује реалне сусрете, организује посету сајму образовања на ком се представљају средње школе, сарађује са стручним органима школе, родитељима, води евиденцију и извештава.

За ученике од 1. до 6. разреда професионална оријентација се реализује темама у оквиру обавезне и изборне наставне предмете, ЧОС и слободне активности.

Програм подразумева укључивање родитеља/старатеља у процес професионалне оријентације њиховог детета пре свега као подршку у самосталном одлучивању. Родитељи се охрабрују да развијају сопствене компетенције за родитељство у циљу оснаживања детета за доношење самосталне одлуке о избору школе и занимања. Укључују се путем родитељских састанака, заједничких радионица са децом и реалних сусрета у којима учествују као представници занимања и презентери сопственог пута каријере.

6.8.Програм здравствене заштите

У остваривању Програма здравственог васпитања примењују се активне методе рада које подразумевају укључивање ученика, наставника, стручних сарадника, родитеља и

представника друштвене заједнице. У систему образовања РС здравствено васпитање се експлицитно остварује кроз програме наставе и учења, односно кроз реализацију обавезног предмета **Физичко и здравствено васпитање** у основном образовању и васпитању као и кроз друге предмете и бројне слободне, ваннаставне и факултативне активности.

Одговоран однос према здрављу и **Унапређивање међупредметне компетенције ученика** кроз имплементацију обуке која припада групи интердисциплинарних програма и

- доприноси остваривању општих исхода образовања и васпитања и развоју кључних и међупредметних компетенција,
- кроз предвиђене модуле пружа ученицима могућност да путем истраживачких активности, осмишљавања пројеката и повезивања са свакодневним животом, анализирају различите теме из области Млади и психоактивне супстанце, Физичка активност и репродуктивно здравље, Правилна исхрана и физичко вежбање у спорту и рекреацији.

Ученици развијају знања како се одупрети цигаретама, алкохолу, дроги; аргументовано дискутују о утицају медија на формирање идеала физичког изгледа; увиђају значај физичке активности, спорта, рекреације, правилне исхране; уче да планирају сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима и сл.

Циљ:

- очување здравља ученика;
- подстицање правилног односа и бриге према сопственом здрављу;
- развој здравствених и хигијенских навика код ученика као претпоставки за правилан раст и развој;
- формирање одговорног односа и начина заштите од савремених болести.

Задаци :

- остваривање сарадње са Домом здравља Суботица,
- остваривање сарадње са Заводом за јавно здравље.
- остваривање сарадње са Црвеним крстом Суботица.
- стицање знања, вештина, ставова у очувању сопственог здравља: правилна исхрана; хигијенске навике; физичка активност; превенција болести зависности; хуманизација односа међу половима; квалитетан суживот у заједници; промовисање позитивних социјалних интеракција у циљу очувања здравља;
- оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свога здравља, развијање одговорног односа према себи и другима, превенција негативних облика понашања значајних за очување здравља,
- упознавање ученика са начинима контролисања личног здравственог стања и значајем редовне контроле;
- унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље;
- остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице ради утицаја на развој, заштиту и унапређење здравља ученика.

Програмски садржаји :

Здрави стилови живота – радионице:

- Самоприхватање – свиђа ми се како изгледам
- Како рећи не и како до добрих одлука

- Ментално здравље
- Пушење или здравље
- Комуникација без стреса
- Погоди како се осећам
- Правилна исхрана
- Шта значи добро здравље
- Пубертет – нижи разреди основне школе
- Алкохол
- Физичка активност
- Дрога
- Заблуде и митови о интернету
- Шта значи лична хигијена
- Вршњачко насиље

Радионице сексуално и репродуктивно здравље:

- Комуникација између младих и одраслих
- Пубертет, па шта (квиз)
- Пубертет – виши разреди основне школе
- Физиологија репродукције
- Другарство, пријатељство, заљубљеност и љубав
- ХИВ и АИДС
- Контрацепција
- Полно преносиве инфекције
- Љубав и заљубљеност
- Решавање проблема у адолесценцији

Начин остваривања програма:

Здравствено васпитање се остварује кроз реализацију обавезног предмета *Физичко и здравствено васпитање* у основном образовању и васпитању.

Непосредна здравствена заштита ученика се остварује у Дому здравља Суботица и обухвата бригу о здрављу и развоју ученика, предузимање мера за спречавање обољења, чување и побољшање здравља, откривање обољења и лечење оболелих.

Програм се реализује кроз:

- Програм здравственог васпитања које реализују ОС;
- Програм школског спорта и спортских активности;
- провере здравственог стања ученика кроз систематске прегледе;
- предавања за ученике од стране здравствених радника;
- контроле хигијенских и радних услова у школи.

За одређене теме биће ангажовани здравствени радници који се баве том проблематиком (болести зависности, злостављање и занемаривање деце, исхрана, орална хигијена), родитељи, друштвено-хуманитарне, спортске, рекреативне, културне и друге организације и удружења. И у овој области сарадња са родитељима је важна и могу бити укључени у реализацији програма преко деце, индивидуално, путем родитељских састанака, трибина.

6.9. Програм социјалне заштите

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите. Од 2022. године на локалном нивоу Актив стручних сарадника Суботице започео је имплементацију програма пружање психосоцијалне подршке за најугорженију децу. Пројекат је у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја и УНИЦЕФ-а.

Циљ:

- брига о деци из материјално угрожене породице;
- брига одечи са сметњама у развоју и поремећајима у понашању

- бригаа о деци без родитељског старања;
- бригаа о деци из једнородитељске породице;
- бригаа о деци ромске националне мањине;
- бригаа и деца са инвалидитетом;
- бригаа о деци са хроничним болестима;
- бригаа о деци из породица избеглих и расељених лица као и повратници из иностранства ...
- бригаа о деци где се ушава потреба додатне подршке

Задаци:

- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању;
- пружање помоћи родитељима ученика;
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима;
- сарадња са установама и организацијама које се бави социјалним питањима;
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика / упућивање у остваривање социјално-заштитних мера;
- утврђивање социоекономског статуса родитеља;
- упућивање родитеља на остваривање права;
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности.

Програмски садржаји:

- идентификација ученика са посебним потребама из области социјалне заштите;
- сарадња са родитељима/старатељима идентификованих ученика;
- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању током целе школске године;
- појачан васпитни рад са идентификованим ученицима;
- сарадња са Центром за социјални рад;
- сарадње са Црвеним крстом;
- укључивање ученика у хуманитарне акције у локалној заједници;
- организовање акција за прикупљање неопходне помоћи идентификованим ученицима и у сарадњи са Ученичким парламентом,
- организација и укључивање у акције прикупљања средстава у хуманитарне сврхе и организација концерата у хуманитарне сврхе.

Начин остваривања програма:

Идентификација ученика са одређеним социјалним проблемима врши се у континуитету. На почетку школске године одељенске старешине, педагог, психолог и директор школе процењују социјално стање ученика и на основу прикупљених информација планирају мере подршке. Током године свака нова ситуација се посматра, прати, анализира и планирају се мере које ће се предузимати. Школа уочене проблеме покушава да реши сарадњом са родитељима и по потреби укључују се и друге установе и организације социјалне заштите.

Помоћ материјално угроженим ученицима: Процена потреба ученика који се налазе у тешкој материјалној ситуацији обавља се како на почетку, тако и током целе године. Школа израђује план помоћи овим ученицима у виду:

- бесплатне екскурзије, излета;
- бесплатне позоришне представе, концерта...
- бесплатне ужине;

➤ бесплатних уџбеника.

Школа периодично и по потреби организује хуманитарне акције и акције прикупљања одеће, обуће и школског материјала за ученике тешког материјалног стања (нпр. акција Поклон у кутији/„Сірџsdoboz акциј“). Носиоци активности, сем одељењских старешина, педагога, психолога и директора школе, су и чланови Тима за заштиту деце од насиља, чланови Тима за инклузију и Ученички парламент као и Комисија за помоћ социјално угроженим ученицима.

6.10. Програм заштите животне средине

Програм еколошке заштите и естетског уређења школе представља саставни део укупног рада свих запослених у школи.

Циљ :

- подизање нивоа еколошке свести ученика о школској и ваншколској средини кроз сарадњу са свим актерима образовно-васпитног процеса;
- промоција здравих стилова живота и истицање њихове повезаности са животном средином;
- ширење сазнања ученика о значају очувања животне средине и природних ресурса за људе.

Задаци школе у остваривању програма:

- упознавање ученика са природним ресурсима;
- упознавање ученика са ресурсима у области енергетике;
- рационална употреба ресурса у области енергетике;
- заштита животне средине;
- сарадње са локалном заједницом;
- стварање навике ученика за одржавање школског и животног простора чистим;
- подстицање ликовног и литерарног израза размишљања и осећања ученика о заштити животне средине;
- промоција здравог начина исхране ученика.

Програмски садржаји :

- Улепшајмо школу биљкама, упознавање са акцијом „Очистимо свет“
- Дан животиња - 4. октобар
- Рециклажни пројекти (сакупљање папира, пластике, истрошених батерија и других секундарних сировина)
- Међународни дан шума 21. март
- Дан пролећа
- Дан планете Земље - Обележити 22. Април
- Дан пчела 20. мај
- Тематске изложбе ликовних радова

Начин остваривања програма :

Школа доприноси заштити животне средине заједничким активностима школе, родитеља и јединице локалне самоуправе. Учесници су сви запослени и ученици. Програм заштите животне средине се реализује помоћу радне акција прикупљања отпада који може да се рециклира, уређивања школског дворишта (гајење биљака, органска башта) и чишћења пешачке стазе кроз Дашчанску шуму, акције у сарадњи са локалном заједницом, приказивањем филмова са темом заштите животне средине, организацијом изложбе кућних љубимаца, изградом пирамида исхране, у оквиру разних предавања на тему: Заштита животне средине; Обновљиви извори енергије; израђивањем плаката и презентација, организовањем изложбе ликовних радова, укључивањем у пројекте (прикупљање пластичних чепова, батерија, платике и папира), као и у акцију пешачења кроз Суботичку пешчару.

6.11. Програм сарадње са локалном самоуправом

Локална самоуправа значајно утиче на рад школе кроз различите облике финансирања, унапређења материјално-техничких услова и подршке ученицима из осетљивих група. Одељење за друштвене делатности, просветна и друге инспекцијске службе прате рад школе.

Циљ програма:

- планирање садржаја и начина сарадње са локалном самоуправом у циљу унапређења рада школе,
- стварање услова за задовољавање потреба ученика (и родитеља) у вези са реализацијом наставних и ваннаставних активности ученика и њихових интересовања,
- стварање услова за боље и брже решавање проблема ученика везаних за реализацију образовно-васпитне делатности школе.

Задаци:

- израда финансијског плана уз сагледавање реалних могућности локалне самоуправе и потребе школе,
- поштовање прописа у области финансијског пословања - бесплатан превоз ученика, бесплатни уџбеници, стипендије, подршка деци са израђеним ИОП-ом, бесплатна ужина,
- учешће школе и ученика у културним, спортским и другим активностима локалне самоуправе, учешће у акцијама месне заједнице,
- коришћење ресурса локалне самоуправе у реализације циљева образовања и васпитања,
- праћење активности локалне самоуправе и активна сарадња,
- информисање локалне заједнице о значајним моментима живота и рада школе,
- укључивање локалне заједнице у живот и рад школе,
- обезбеђивање подршке локалне заједнице активностима школе,
- усвајање и богаћење културних вредности ученика,
- промовисање школе.

Програмски садржаји- активности:

- Сарадња са Секретаријатом за друштвене делатности Града Суботица и представником Градског већа за образовање (и осталим чиниоцима локалне управе од значаја за рад школе),
- сарадња са Интерресорном комисијом града Суботице,
- сарадња са националним саветима националних мањина (са Националним саветом мађарске националне мањине и осталим националним саветима)
- сарадња са координатором за ромска питања Града Суботица и сарадња са ромским невладиним организацијама,
- сарадња са месним заједницама локалне самоуправе,
- израда различитих финансијских извештаја и финансијских планова, рачуна, извода, потраживања школе, полугодишњи и годишњи извештаји,
- избор представника локалне самоуправе у Школски одбор,
- учешће на пројектима за средства унапређења материјално-техничких услова рада
- присуство различитим састанцима везаним за рад школе (Школски одбор...)
- учешће представника локалне самоуправе у школским манифестацијама, активностима и реализацији образовно-васпитних садржаја,
- укључивање у рад Општинског савета родитеља,

- финансирање превоза ученика и наставника,
- обезбеђивање бесплатних уџбеника,
- обезбеђивање бесплатне ужине,
- сарадња са Канцеларијом за младе и другим организацијама младих,
- заједничко обележавање значајних датума,
- учешће ученика на културним манифестацијама - смотре фолклора, смотре рецитатора, посете, драмски меморијал,
- разни инспекцијски прегледи везани за припремљеност школе за рад и рад током године.

Начин остваривања програма :

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школе. Сарадња се остварује кроз слободне активности и редовну наставу у зависности од повезаности са садржајима, кроз састанке, посете, предавања, изложбе, конкурсе, такмичења, смотре, радионице, демонстрације, консултације, саветовања, награђивања, ...

6.12. Програм сарадње са породицом

Програмом сарадње са породицом школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с

циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Циљеви:

- повезивање активности породице и школе у процесу васпитања;
- пружање помоћи породици у реализацији њене васпитне функције;
- обезбеђивање услова за оптималан развој детета;
- међусобно информисање;
- педагошко образовање родитеља;
- ангажовање родитеља у остваривању задатака школе.

Задаци :

- информисање родитеља односно других законских заступника ученика о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад школе;
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања;
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика;
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и школе;
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ;
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу Школе.

Програмски садржаји:

1. Информисање родитеља и старатеља

Родитељи односно други законски заступници ученика треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса.

Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

- информисање родитеља будућих првака о школи пре уписа деце у први разред;
- креирање странице намењене родитељима на сајту школе и преко друштвених мрежа;
- организовање *пријема родитеља* – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика;
- месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду;
- уређивање огласне табле за родитеље у просторијама школе;
- редовно вођење електронског дневника и ажурирање података;
- организовање и реализација родитељских састанака (одељенски и тематски - заједнички родитељски састанци родитеља и стручне службе / директора / наставника / гостију предавача итд.).

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Родитељи се подстичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- **асистенти** у настави, сарадници и асистенти у реализацији програма секција;
- **едукатори** деце у областима у којима су професионалци/експерти кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена;

- **сарадници** за обезбеђивање безбедног окружења у школи, у процесу професионалне оријентације, при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у Школи, сарадници и асистенти у реализацији излета, посета, екскурзија ученика, у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности;
- **учесници** у стручним тимовима које директор формира по потреби, као евалуатори васпитно-образовног рада и квалитета рада установе кроз процес самовредновања квалитета васпитно-образовне праксе, родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана, и друго.

3.Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Законска регулатива је прописала обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- укључивање родитеља у Савет родитеља Школе и предлагање чланова за Општински савет родитеља;
- укључивање родитеља у Школски одбор;
- укључивање родитеља у рад свих тимова на нивоу школе (самовредновање, развојно планирање, заштиту ученика и сл.);
- испитивање потреба и очекивања родитеља анкетирањем на крају сваког полугодишта;
- укључивање родитеља у пројекте школе (интеркултурални пројекат, оркестар школе, хуманитарни вашари...)
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у индивидуалном образовном плану, да по потреби предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење тог индивидуалног образовног плана.

4.Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најучесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу учионице/школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима школа организује кроз следеће облике рада:

- едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима;
- организовање трибина и радионица за заинтересоване родитеље;
- учешће у раду Клуба родитеља, Партнерски за образовање - Суботица;
- израда Водича за родитеље (публикованог на сајту Школе и у виду различитих презентација);
- ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.
- организовање „Школе за родитеље” – предавања стручњака, родитеља и интерактивне обуке

Начин остваривања програма :

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се на основу Развојног плана Школе и Годишњег плана Школе и то кроз:

- план рада Савета родитеља;
- план рада директора школе;
- план рада стручних сарадника;
- план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- планове рада стручних већа;
- планове одељењских већа;
- планове одељењских старешина;
- план рада секција;
- план професионалне оријентације;
- план здравствене превенције.

6.13. Програм прилагођавања на школску средину

Програмом прилагођавања на школску средину школа дефинише активности које обухватају детаљно информисање новопридошлих ученика и наставника.

Циљеви:

- омогућавање координације, усклађивања, синхронизације, повезивања активности ученика и наставника;
- пружање помоћи наставницима у реализацији радних задатака;
- обезбеђивање услова за бржу адаптацију свих ученика.

Задаци :

- информисање новопридошлих ученика и наставника о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад Школе;
- стварање партнерског односа актера образовања у школи.

Активности намењене новопридошлим ученицима:

- упознавање ученика и родитеља са директором школе и стручном службом;
- разговор са стручном службом – прикупљање информација о детету и претходном школовању;
- упознавање ученика и родитеља са одељенским старешином;
- упознавање ученика и родитеља са школским простором, дневним и недељним ритмом рада школе и општим информацијама о раду школе;
- пружање помоћи у обезбеђивању уџбеника;
- упознавање са одељењем;
- пружање помоћи у адаптацији на ново одељење;
- сензибилисање окружења за успешну интеграцију ученика у одељењу;
- праћење прилагођавања ученика у сарадњи са родитељима
- израђивање посебног плана подршке ученику;
- учешће у пројектима који помажу у раду на усвајању језика наставе који ученик слабо или уопште не говори.

Активности намењене новопридошлим наставницима:

- упознавање наставника са правном регулативом и Законским посовама у вези рада
- упознавање наставника са директором школе, правником, стручном службом;
- пружање информација о организацији рада школе, правима, одговорностима и задужењима на радном месту;
- упознавање са школским простором, кабинетима и расположивим наставним средствима;
- упознавање са запосленима;
- пружање подршке у раду наставника

Начин остваривања програма:

У остваривању програма учествују : директор, секретар, стручни сарадници, одељењске старешине и стручна већа. Програмски садржаји се реализују:

- индивидуалним разговорима и током целе године;
- регулисање документације при упису ученика;
- мапирање потенцијалних проблема на којима треба радити;
- приредба за добродошлицу првацима;

- часови ОЗ ради јачања заједништва и толеранције у колективу;
- родитељски састанци и часови ОЗ;
- саветодавни разговори у стручној служби – по потреби;
- евидентирања битних података у личним картонима ученика.
- додатни допунски часови за учење језика наставе;

Рад на прилагођавању ученика петог разреда предметној настави:

- припрема ученика од стране учитеља за прелазак на предметну наставу;
- радионице на часовима ОЗ у петом разреду на тему преласка са разредне на предметну наставу;
- сарадња учитеља и ОС;
- ОС упознаје ученика са предметним наставницима, кроз одржан час предметног наставника у 4. разреду, њиховим начином рада, критеријумима оцењивања итд.
- родитељски састанак у циљу упознавања родитеља са новим начином рада, предметном наставом, критеријумима оцењивања, мерама подизања нивоа безбедности и заштите ученика у школи итд.

6.14. Програм увођења приправника у посао

Увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника - приправника има за **циљ** да га оспособи за самосталан образовно - васпитни и стручни рад и за полагање испита за лиценцу. Програмом увођења у посао приправник, наставник и стручни сарадник стиче знања и развија вештине и способности потребне за остваривање образовно-васпитног рада који се односе на:

1. Планирање, програмирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада
2. Праћење развоја и постигнућа ученика
3. Сарадња са колегама, породицом и локалном заједницом
4. Рад са ученицима са сметњама у развоју

5. Професионални развој

6. Документација

Наставник на крају приправничког стажа треба да поседује следећа знања, способности и вештине:

1. Планирање, програмирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада:

- познаје структуру плана и програма образовно-васпитног рада;
- разуме улогу наставног предмета у остваривању циљева и задатака у образовању и васпитању;
- разуме повезаност између циљева, задатака, садржаја, метода и облика рада;
- разуме интердисциплинарну природу предметних садржаја;
- користи дидактичке и методичке принципе успешног планирања образовно-васпитног рада;
- познаје могућности и ограничења различитих врста наставе;
- планира различите типове и структуру наставних часова;
- зна да повезује различите методе и облике рада у процесу учења;
- зна да креира подстицајну средину за учење и развој;
- бира садржаје, методе облике и технике рада у складу са условима у којима ради;
- познаје основне принципе рада одељењског старешине;
- подстиче изградњу заједништва у одељењу;
- зна да прилагођава захтеве развојним нивоима деце и стилевима учења деце;
- примењује индивидуални приступ деци у процесу образовно-васпитног рада;
- разуме улогу ученичких радова у образовно-васпитном процесу;
- познаје критеријуме добрих уџбеника, литературе и дидактичких средстава за остваривање образовно-васпитног рада;
- помаже ученицима у налажењу и избору литературе за различите активности;
- користи разноврсна дидактичка средства и различиту литературу;
- познаје различите начине остваривања ваннаставних и слободних активности;
- користи истраживачки приступ у образовно-васпитном раду;
- анализира сопствени образовно-васпитни рад;

2. Праћење развоја и постигнућа ученика:

- разуме како се ученици развијају и како уче;
- познаје различите начине праћења, вредновања и оцењивања постигнућа ученика;
- зна да прати и вреднује постигнуће ученика у процесу учења;
- прати индивидуални развој и напредовање ученика и развој групе у целини;
- разуме вредновање постигнућа у функцији подршке напредовању ученика;
- подржава иницијативу ученика, мотивацију за рад и спонтано стваралачко изражавање;
- поштује принципе редовности у давању повратних информација о оствареним резултатима;
- уважава личност ученика у давању повратних информација о оствареним резултатима;
- помаже ученику да препозна своје потребе и емоције и изрази их на одговарајући начин;
- познаје начине и технике подстицања процеса самооцењивања ученика;
- зна да ствара атмосферу поштовања различитости;

- уважава иницијативу и слободу исказивања мисли, ставова и уверења код ученика;
- развија код ученика навику за пажљивим руковањем наставним материјалима;

3. Сарадња са колегама, породицом и локалном заједницом:

- гради атмосферу међусобног поверења са свим учесницима у образовно-васпитном раду;
- познаје и примењује принципе успешне комуникације са свим учесницима у образовно-васпитном – раду;
- разуме важност неговања партнерског односа са породицом ученика;
- поштује принцип приватности у сарадњи са породицом и колегама;
- поштује личност родитеља приликом давања повратних информација;
- размењује информације о ученику са родитељима поштујући принцип редовности;
- познаје различите облике сарадње са породицом ради обезбеђивања подршке развоју ученика;
- одржава добре професионалне односе са колегама;
- разуме важност тимског рада у установи;
- размењује запажања и искуства са колегама;
- познаје различите облике сарадње са локалном заједницом у циљу остваривања образовно-васпитних циљева и задатака;
- сарађује у организовању представљања различитих облика ученичког стваралаштва;
- разуме важност сарадње са стручним институцијама;

4. Рад са ученицима са сметњама у развоју:

- разуме значај утицаја вршњака и средине на развој и образовање ученика са сметњама у развоју;
- разуме значај стварања атмосфере поштовања различитости;
- познаје начине укључивања ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитном раду;
- зна да организује активности за укључивање ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад;
- разуме значај принципа индивидуализације процеса учења ученика са сметњама у развоју;
- познаје важност праћења, индивидуалног напредовања и постигнућа ученика са сметњама у развоју;
- разуме значај обезбеђивања одговарајуће физичке средине за адекватно укључивање ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад.

5. Професионални развој :

- познаје значај континуираног професионалног развоја;
- упознат је са различитим облицима и начинима стручног усавршавања;
- разуме начине и технике планирања стручног усавршавања;
- познаје структуру стручних тела на нивоу установе;
- познаје елементе за планирање сопственог стручног усавршавања;
- учествује у разним облицима стручног усавршавања;
- прати развој савремене литературе и образовне технологије.

6. Документација:

- зна прописе из области образовања и васпитања;

- познаје права и дужности на радном месту;
- упознат је са документацијом на нивоу установе;
- разуме сврху педагошке документације;
- зна да води прописану и потребну документацију;
- чува поверљиве податке о детету/ученику и његовој породици;
- води евиденцију о учешћу у разним облицима стручног усавршавања;

Приправника у посао уводи ментор:

- пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно васпитног рада;
- присуствовањем образовно – васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког стажа;
- анализирањем образовно васпитног рада у циљу праћења напретка приправника;
- пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма.
- Након савладаног програма ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада. За оне елементе програма увођења наставника у посао које ће реализовати заједничким радом ментор израђује детаљан план активности

Евиденција о увођењу у посао приправника

Евиденција ментора и приправника има значајну функцију у процесу увођења у посао и стицању лиценце. На овај начин ментор и приправник документују процес учења и подучавања, како у раду приправника, тако и у раду ментора, што осигурава трајност података и олакшава начин приказивања постигнутих резултата.

Све ове активности се остварују у школи што олакшава припрему приправника за полагање испита за лиценцу.

Школа води евиденцију о запосленим приправницима, ствара услове за успешно савладавање програма и оспособљавање за самосталан образовно-васпитни рад.

Ментор води евиденцију о раду приправника која садржи податке о:

- временском периоду у коме је радио са приправником;
- темама и времену посећених часова;
- запажањима о раду приправника у савладавању програма;
- препорукама за унапређивање образовно-васпитног рада;
- оцени поступања приправника по датим препорукама.

Приправник води евиденцију о свом раду:

- сачињавањем месечног оперативног плана и програма рада;
- изградом припреме за одржавање часа;
- изношењем запажања о свом раду и раду са ученицима;
- о посећеним часовима;
- о својим запажањима и запажањима ментора.
- Евиденција о раду и запажањима приправника доставља се ментору.

Провера савладаности програма увођења у посао приправника

Провера савладаности програма увођења у посао приправника остварује се најраније након годину дана рада у школи извођењем одговарајућег облика образовно-васпитног рада, и то: извођењем и одбраном часа наставника у школи, као и приказом и одбраном активности

стручног сарадника у школи. Тему облика образовно-васпитног рада бира приправник у сарадњи са ментором.

Комисију од најмање три члана образује директор решењем.

Ментор не може да буде члан комисије али има обавезу да присуствује провери савладаности програма.

Када комисија оцени да је приправник делимично савладао програм даје ментору и приправнику препоруку за даљи рад са роком за поновну проверу савладаности програма. Приправник који у потпуности савлада програм стиче право на полагање испита за лиценцу.

6.15. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Излети, екскурзије и настава у природи су облици образовно-васпитног рада који се остварују ван школе.

Циљ програма излета, екскурзија и наставе у природи као облика образовног-васпитног рада јесте да допринесе остваривању циљева и задатака наставних предмета, непосредно упознавање са појавама и односима у природној и друштвеној средини, упознавање са културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима, као и рекреативно – здравствени опоравак ученика.

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Образовно-васпитни задаци:

- проучавање објеката и појава у природи;
- уочавање узрочно-последичних веза у конкретним природним условима;
- развијање позитивних односа према националним, културним, естетских вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима;
- упознавање начина живота, обичаја и рада људи појединих крајева;
- развијање међусобних односа, уважавања, поштовања и социјализација ученика;
- неговање хуманости, солидарности, осећаја заједништва;
- развијање интересовања за природу;
- схватање значаја здравих стилова живота;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава током боравка везаних за садржаје из различитих предмета, а посебно из историје, географије, биологије, ликовне културе, ТИТ, мађарског и српског језика;
- повезивање теоретских знања са практичним искуствима;
- побољшање здравља и физичких способности ученика;
- развијање здравствених и хигијенских навика и бриге о сопственом здрављу
- осамостаљивање ученика у реализацији различитих активности.

Задаци наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;– задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Програмски садржаји:

Од I до IV разреда планирају се једнодневни излет у ближој околини или дестинацију локалне средине. Од понуде зависи и реализација али су најчешће: Рокин салаш, Аеродром Биково, Етно салаш Хајдуково, Етно забавни парк, Засавица (Сремска Митровица) или нека друга дестинација на подручју АП Војводине.

Садржаји екскурзије у другом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.);
- обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба;
- обилазак Београда, престонице Републике Србије;
- обилазак установа културе у Републици Србији;
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

За V и VI разред су у плану једнодневне екскурзије: Београд, Нови Сад или нека друга дестинација за коју је довољан један дан екскурзије. Избор дестинације и агенције се врши у складу са Правилником о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи.

За VII и VIII разред су предвиђене дводневне екскурзије.

За ученике једног разреда екскурзија се сваке године организује у другом подручју Републике Србије, а то су:

- 1) Аутономна покрајина Војводина (Бачка, Банат, Срем);
- 2) Западна Србија са Таром;
- 3) Југозападна Србија (Златибор, Златар, Увац);
- 4) Централна Србија: Шумадија и Поморавље;
- 5) Ибарско-копаонички крај;
- 6) Јужна Србија (Ниш–Врање);
- 7) Источна Србија са Ђердапом;
- 8) Београд и околина.

У избору програмских садржаја и маршрута излета и екскурзија узимају се у обзир захтеви наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години и психофизичке способности ученика.

Начин остваривања програма :

На основу Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести Ковид - 19 ("Сл. гласник РС", бр. 33/2022, 48/2022, 53/2022 и 69/2022) као и на основу Стручног упутства Министарства просвете, организоваће се излети и екскурзије у складу са важећим прописима и препорукама Кризног штаба, у вези пандемије, Републике Србије.

У складу са *Правилником о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи* („Службени гласник РС“, Просветни гласник број 30 од 25. априла 2019), на основу предлога програма екскурзија одељенских и стручних већа које је разматрало и усвојило наставничко веће, а на које је сагласност дао Савет родитеља, Школа планира Годишњим планом рада за сваку школску годину Програм излета, екскурзија и наставе у природи, на предлог Комисије за екскурзије, који усваја Савет родитеља школе.

На основу чл. 8 поменутог *Правилника*, екскурзија се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда, уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака.

Изузетно екскурзија може да се организује за ученике одељења у којем писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика.

Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу истовремено.

За сваки разред предвиђена је једна дестинација, тако да се у првом и другом циклусу школовања дестинације не понављају.

У стручној припреми екскурзија учествују сви наставници који треба пажљиво да се упознају са маршрутом екскурзије и могућностима које она пружа. Наставничко веће школе верификује избор дестинација за екскурзију, бира стручног вођу пута који сачињава оперативни план рада за сваки дан екскурзије.

Настава у природи се организује за ученике од првог до четвртог разреда у трајању од седам до десет дана уз претходну писмену сагласност родитеља. У оквиру наставе у природи оствариваће се одговарајући садржаји из наставних и ваннаставних активности из наставног плана и програма основне школе, у климатски погодном месту из образовно – васпитних, здравствено – рекреативних и других разлога.

Након реализованих екскурзија, излета наставе у природи стручне вође подносе извештај директору школе са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга. Извештај се доставља Савету родитеља и Наставничком већу ради разматрања, а Школском одбору ради разматрања и усвајања. Поднети извештаји су саставни део извештаја о раду школе.

Реализација програма је прилагођена узрасту и психо-физичким карактеристикама ученика, а посебно се води рачуна о безбедности ученика и развијању самосталности и личне одговорности.

6.16. Програм рада школске библиотеке

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори. Библиотека у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Циљ:

- да код ученика развије навике читања и коришћења библиотечких услуга;
- да ученике оспособи да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за целоживотно учење.

Задаци :

- развијање и неговање навике читања и коришћење библиотеке код ученика и наставника;
- развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информација;
- стварање услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу;
- мотивисање за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота;
- сарадња са наставницима, ученицима и њиховим родитељима;
- праћење и подстицање развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју;
- пружање помоћи талентованим ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама;
- стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација, и развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика;
- обезбеђивање приступа програмима који раде на развијању информационе писмености, како би се корисници оспособили за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо - комуникационих технологија;
- припремање и реализовање библиотечког програма намењеног ученицима са посебним потребама и посебним способностима,
- заштита и чување библиотечко-медијатечке грађе и периодична ревизија фонда.

Програмски садржаји:

1. Програмски садржаји у образовно-васпитном раду:

- упознавање ученика са радом библиотеке;
- оспособљавање за самостално коришћење књига, часописа, енциклопедија...;
- упутства за писање реферата и самосталних радова, израда плаката и презентација;
- развијање навика за чување, заштиту и руковање књижном и некњижном грађом.

2. Програмски садржаји у вези са сарадњом са наставницима, педагогом, директором и родитељима:

- учествовање у програмирању годишњег и развојног плана школе;
- набавка и коришћење књижно-библиотечке грађе за наставнике и стручне сараднике;

- сарадња у вези са посетом Сајму књига и информација о набавци књига;
- сарадња на развоју информатике и информатичне писмености;
- рад у школским тимовима;
- сарадња са родитељима.

3. Програмски садржаји у библиотечко-информационој делатности:

- израда годишњег плана и програма рада библиотеке;
- систематско информисање ученика и запослених о новим књигама листовима и часописима;
- помоћ у припреми паноа и тематских изложби о појединим издањима;
- упис ђака првака у библиотеку;
- сређивање и естетско уређење библиотеке.

4. Програмски садржаји у вези са културном и јавном делатношћу:

- планирање културних садржаја за школску годину;
- израда текстова за интернет презентацију школе;
- прикупљање и евидентирање литерарних радова ученика

Начин остваривања програма

Основе програма рада школског библиотекара усклађене су са Законом о основном образовању, Законом о основама система образовања и васпитања, плановима и програмима образовно-васпитног рада у свим подручјима рада, функцијама и задацима школске библиотеке у основношколском образовању. Годишњим планом рада школске библиотеке утврђују се задаци и послови, који се даље разрађују и конкретизују у оперативним плановима рада. Оперативним плановима рада утврђујемо и методологију и динамику реализације свих предвиђених задатака, као и њихове извршиоце.

6.17. Индивидуални образовни планови

У току васпитно-образовног процеса посебна пажња се посвећује ученицима који наставу похађају по измењеном програму са прилагођеним стандардима постигнућа. Поштујући специфичности и индивидуалне могућности ученика осмишљавају се индивидуални образовни планови којима се учитељи и наставници руководе у раду са ученицима. Израђени су на основу Правилника и преласка на ИОП-2 тражимо процену Интерресорне комисије и поступамо са у складу са добијеним Решењем комисије.

Право на ИОП има дете, ученик и одрасли коме је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, ако те тешкоће утичу на негову добробит, односно остваривање исхода образовања и васпитања или представљају ризик од раног напуштања школовања, и односе се на дете, ученика или одраслог који:

- 1) има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи у учењу или проблема у понашању и емоционалном развоју);
- 2) има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или сметње из спектра аутизма);
- 3) потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
- 4) из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Право на прилагођен начин образовања по ИОП-у у смислу проширивања и продубљивања садржаја учења има и ученик са изузетним способностима који стиче основно и средње образовање и васпитање.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма и налазе се у школској документацији.

Анекс 1 – Индивидуални образовни планови.

6.18. Програми којима се развијају социјалне вештине, тимски рад, самоиницијатива и предузетништво

Назив програма: Интеркултурални дани

Циљеви и задаци програма:

- Упознавање ученика и родитеља са концептом интеркултуралности кроз школски живот и живот заједнице (помоћу радионица са ученицима и родитељима које су усмерене на комуникацију и интеракцију различитих култура и националних заједница у оквиру школе).
- Повећање нивоа информисаности ученика и наставника наше школе, као и других школа у Суботици које имају мултинационални етнички састав о интеркултуралности и њеном неговању (кроз одржавање приредбе).
- Подизање свести шире јавности у Суботици и промовисање концепта интеркултуралности кроз локалне медије и дечје часописе (Панон ТВ, Суботица ТВ, Суботичке новине, Суботица.ком, Јо пајташ, Тандрчак, Хрцко).
- Укључивање родитеља у школске активности које се односе на неговање интеркултуралности у школском животу и животу заједнице (организовати са ученицима и родитељима радионице које су усмерене на неговање интеркултуралности).
- Учествовање у изради пројеката који су у вези са међупредметним компетенцијама и предузетнишвом.

Програмски садржаји:

- Радионице за ученике и родитеље посвећене интеркултуралности
- Језичке радионице за ученике посвећене интеркултуралној комуникацији
- Тематске књижевне вечери и тематски дани (значајни национални писци, поезија, проза, народна књижевност и књижевност за децу)
- Повезивање са различитим фолклорним и другим културним организацијама које негују национални идентитет ради размене искуства и „хоризонтално учење” од других;
- Међународни ликовни конкурс: интеркултуралност – заједно у свету различитости
- „Интерактивни“ округли сто
- Промоција у медијима и писање завршног извештаја о реализацији пројекта
- Планира и реализује радионице везане за развијање предузетничких компетенција код ученика.
- Новопридошлим ученицима у случају миграната, радионице за међусобно упознавање домицилних ученика са елиментима културе нових ученика као и упознавање нових ученика и њихових родитеља са интеркултуралним животом школе, људи и поднебља.

Начин остваривања програма:

- Сваке школске године се планира начин реализације и обухват ученика који ће учествовати у радионица у сарадњи са родитељима, Ученичким парламентом и локалним културно уметничким друштвима.
- Планирају се сусрети са књижевницима разних националности или културним радницима. Планирани учесници: ученици, родитељи, локални књижевници, заинтересовани наставници.
- Планирају се повезивања и сарадња са фолклорним и другим организацијама које негују национални идентитет на културолошком плану и радионице за упознавање тих култура;
- На часовима ликовне културе ученици свих одељења наше школе ће цртати, сликати, вајати итд. на предложеној тему, а на конкурс ћемо позвати заинтересоване школе из окружења.

- Могуће и осмишљавање концепције округлом стола „Интерактивни округли сто” уз учешће представника локалне заједнице и националних већа, родитеља ученика, чланова ученичког парламента, наставника.
- Информисање шире јавности о активностима у вези са пројектом.
- Кроз радионице промоција предузетништва кроз реалне сусрете са представницима старих заната.

Назив програма: Космо(п)лов/Csillagles

Циљеви и задаци програма:

- Упознавање ученика са астрономијом (помоћу радионица ученика разреда подељених пропорцијално у групама које су назване по планетама; радионице су усмерене на упознавање ученика са основним астрономским појмовима, догађајима, знаменитим научницима и личностима, а предавачи су наставници, родитељи, ученици седмих/осмих разреда).
- Развијање креативности и уметничког стваралаштва ученика (кроз ликовне/уметничке радионице, а на тему астрономије и планете Земље за ученике нижих разреда).
- Стицање основних знања за спровођење мањих експеримената у вези са природним наукама (кроз радионице ученици са наставницима и студентима изводе експерименте у вези са живим светом, ваздухом, водом, тлом, магнетизмом, електрицитетом, особинама материја...)
- Подстицање учења путем доживљаја (кроз радионице у којима се ученици нижих разреда играју учећи путем доживљаја, а уз помоћ наставника и студената).
- Едукација ученика из области астрономије путем мобилног планетаријума (већи број ученика посећује у току дана мобилни планетаријум и стиче нова сазнања из области астрономије од предавача из Друштва астронома Србије).
- Укључивање студената Учитељског факултета у радионице као начин стицања компетенција и практичног рада са ученицима (кроз предавања на радионицама, организацију и спровођење рада групе, студенти сарађују са наставницима и родитељима и стичу педагошку праксу са ученицима).
- Укључивање ученика у вршњачку едукацију ученика нижих разреда у вези са астрономијом кроз предавања на радионицама.
- Укључивање родитеља у рад са ученицима из области астрономије (организовање радионица у којима су родитељи-предавачи, они родитељи који су и сами заљубљеници у астрономију а кроз посматрање небеских тела путем телескопа и предавања).
- Повезивање са другим образовним и научним институцијама (кроз сарадњу са Природно-математичким факултетом из Београда и Друштвом астронома Србије или сличним организацијама/удружењима који би у школу донели мобилни планетаријум).

Програмски садржаји:

- Радионичарски рад са ученицима на српском и мађарском наставном језику у виду предавања вршњачких едукатора-талентованих ученика за науку, предавача-астронома, стручњака, наставника...
- Радионичарски рад студената Учитељског факултета и наставника школе са ученицима у циљу промоције науке.
- Радионичарски рад наставника ликовног и других ликовних уметника са ученицима.
- Радионичарски рад студената Учитељског факултета са ученицима у циљу развијања игровних способности .

- Могућност посете мобилном планетаријуму у школи.

Начин остваривања програма:

- Ученици седмих/осмих разреда, родитељи и наставници у улози вршњачких едукатора/предавача учесницима пројекта из нижих разреда школе, а на тему астрономије – појмова, догађаја, знаменитих личности, важних датума и научних чињеница, разгледаће небеских тела телескопом... Радионице се одржавају паралелно на српском и мађарском наставном језику за све групе.
- Кроз радионице са наставницима и студентима изводи експерименте у вези са живим светом, ваздухом, водом, тлом, магнетизмом, електрицитетом, особинама материја...
- Кроз ликовне/уметничке радионице, а на тему астрономије и планете Земље ученика нижих разреда развија своју креативност, оспособљава се за групни рад и изложбом приказује своје уметничко стваралаштво.
- Игра се учећи путем доживљаја, а уз помоћ наставника и студената.
- Учесници радионица посећују мобилни планетаријум и стичу основна и додатна сазнања из астрономије и сродних наука.

6.19. Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду. У оквиру Програма безбедности и здравља на раду, орган управљања у школи је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео два општа правна акта која уређују тематику везану за безбедност и здравље на раду запослених и ученика. То су:

- Правилник о безбедности и здрављу на раду
- Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа.

Правилником о безбедности и здрављу на раду се у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује спровођење безбедности и здравља на раду запослених у школи, у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају и друга лица која учествују у радном процесу, а нису у радном односу у школи, као и лица која се затекну у радној околини школе ради обављања одређених послова ако је школа о њиховом присуству обавештена.

Школа спроводи мере безбедности и здравља на раду у виду:

- превентивног и периодичног прегледа и испитивања опреме за рад;
- испитивања услова радне околине;
- доношења акта о процени ризика;
- оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад;
- вођења евиденција везаних за повреде на раду;
- осигурања запослених од повреда на раду.

Запослени у школи су дужни да:

- поштују прописе о безбедности и здрављу на раду;
- обавесте послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду;
- наменски користе средства и опрему личне заштите;
- подвргну се провери да ли су под утицајем алкохола или других опојних средстава по налогу лица за безбедност и здравље на раду;
- истакну своје здравствене недостатке приликом ступања на рад;
- учествују у пружању прве помоћи приликом повреде на раду;
- да не пуше где је то забрањено.
- Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност и то:
 - у школској згради и школском дворишту;
 - на путу између куће и школе;
 - ван школске зграде и школског дворишта – за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује школа.

Начин остваривања програма

Школа сарађује са државним органима, органима општине и другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровођења мера заштите.

Одељењски старешина и предметни наставници у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељењске заједнице и одељењског старешине, ученике упознају са

опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити.

6.20. Начин остваривања других области Развојног плана школе који утичу на образовно васпитни рад

ПРОГРАМ ЗА СТИЦАЊЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ЗНАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

На основу Закона о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС”, бр.55/2013,101/2017, 10/2019,27/2018) и др.Закон и 129/2021 Члана 23. Став 2. тачка 4.: *Индивидуални програм српског језика, односно језика националне мањине за ученике који не познају језик на којем се изводи настава* и Члана 27. Став 13.: *У оквиру школског програма, за децу и ученике који не познају српски језик, школа може да реализује и програм за стицање елементарних знања из српског језика – Школа сваке године у августу месецу за ученике Ромске националности реализује десетодневни програм рада са децом – будућим првацима за стицање елементарних знања из српског језика.*

Ученици који живе у неповољним социо-економским условима, у социјалној депривацији, чији су родитељи често ниског образовног статуса, као и све више ученика-повратника из иностранства - заостају већ на самом почетку школовања у тој мери да је нереално и неучинковито кренути са њима од истих садржаја као са децом која су похађала ППП и која користе језик наставе у породици. Уз то, ученици ромске националности уписани у нашу школу слабо или уопште не владају српским језиком (интерно расељена лица, повратници из иностранства по реадмисији, локално ромско становништво). Таква језичка баријера је једна од највећих препрека ученицима да прате наставу и да се интегришу у колектив вршњака. Укључивање ових ученика у редовну наставу без обезбеђивања ефикасне подршке би довело до неравноправног положаја ове деце, ови ученици би били континуирано суочени са превеликим захтевима, са неразумевањем садржаја што би довело до њихове недовољне мотивације, незаинтересованости за наставу, до затварања језички унутар своје етничке групе – што би само даље продубило јаз између њих и других ученика и допринело би њиховој даљој маргинализацији и изолованости.

И у овај програм, како током првог разреда, тако у касније у вишим разредима, укључени су педагошки асистенти: један у разредној настави у подручном објекту у Шабачкој улици, а други у централној школи, те пружају подршку ученицима и помажу успостављању боље сарадње са ромским породицама.

Циљеви и задаци програма:

Оспособљавање за усмено и писмено изражавање и подстицање ученика на самостално изражавање. Превазилажење баријере у комуникацији на српском језику као и развијање двосмерне комуникације. Стицање елементарних знања што друга деца усвајају у предшколској установи (оријентација у времену и простору, времену, делови тела, школа, школски прибор, форуле комуникације...)

Програмски садржаји:

- Упознавање
- Говорне вежбе-бића и предмети
- Говорна вежба- Упознајмо школу
- Оријентација у простору
- Говорна вежба- Учимо песмицу
- Ми се не бојимо, учимо да бојимо
- Говорна вежба-Школски прибор
- Вежбе за моторику
- Бројеви

Начин остваривања програма:

- упознавање са родитељима
- упознавање ученика са учитељима и асистентом
- упознавање са школом и програмом двонедељног рада са децом
- игрица за загревање
- вежбе у изговору гласова
- описивање живих бића и предмета, просторије у школи, шта све има у учионици
- упознајмо школску зграду и двориште
- понашање у школи-упознавање са односима простору (напред,назад,лево,десно,горе,доле)
- песмица Хоки-Поки, учење текста песме ,учење игре (корака) уз песму
- игре у дворишту
- песма у бојама, учимо боје, бојимо бојанку, понављамо боје
- како користимо свеску, како користимо прибор, пишемо у свеску
- вежбе за крупну моторику, вежбе за фину моторику, спој цртице и обој
- песмица о бројевима, бројимо до десет, игра: Препознај број, обоји бојанку (са бројевима)
- дружење са децом и родитељима
- покажи шта знаш, шта ти се највише свидело, ...

ПРОГРАМ КОНТИНУИРАНЕ ПОДРШКЕ ДЕЦИ ИЗ МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА

Као наставак десетодневног програма за стицање елементарних знања из српског језика који се реализује са децом - будућим првацима у другој половини августа и који служи за превазилажење баријере у комуникацији на српском језику, подстицање ученика на самостално изражавање и развијање двосмерне комуникације и стицање елементарних знања што друга деца усвајају у породици и предшколској установи (оријентација у времену и простору, времену, делови тела, школа, школски прибор, формуле комуникације...).

Настава се по потреби изводи у паралелним одељењима на српском наставном језику, у издвојеном објекту у Шабачкој улици, на појединим часовима српског језика и математике организује у две групе.

Ученици који живе у неповољним социо-економским условима, у социјалној депривацији, чији су родитељи често ниског образовног статуса, као и све више ученика-повратника из иностранства - заостају већ на самом почетку школовања у тој мери да је нереално и неучинковито кренути са њима од истих садржаја као са децом која су похађала ППП и која користе језик наставе у породици. Уз то, ученици ромске националности уписани у нашу школу слабо или уопште не владају српским језиком (интерно расељена лица, повратници из иностранства по реадмисији, локално ромско становништво). Таква језичка баријера је једна од највећих препрека ученицима да прате наставу и да се интегришу у колектив вршњака. Укључивање ових ученика у редовну наставу без обезбеђивања ефикасне подршке би довело до неравноправног положаја ове деце, ови ученици би били континуирано суочени са превеликим захтевима, са неразумевањем садржаја што би довело до њихове пасивизације, незаинтересованости за наставу, до затварања унутар своје етничке групе – што би само даље продубило јаз између њих и других ученика и допринело би њиховој даљој маргинализацији и изолованости.

Зато школа организацијом наставе по А и Б моделу омогућава овим ученицима да се у А групи сконцентришу на учење српског језика и на обраду и увежбавање садржаја основног нивоа, што им временом омогућава да се активније укључе у наставу и вршњачку групу, а касније у друштво. Б групу чине ученици који настау прате по редовном програму. Обе групе, и А и Б, отвореног су типа, па је прелаз из једне у другу групу могућ самим напредовањем.

Циљеви и задаци програма: Побољшање положаја деце која долазе из депривираних породица, који не користе језик наставе и деце-повратника и како би могли да остварују своја права. Постизање веће равноправности, успешности организацијом наставе из појединих предмета на прилагођен начин уз помоћ педагошког асистента, посебних радних материјала, ради усвајања српског језика.

Програмски садржаји: Програм у Б групи прати редован план наставе на сва три нивоа, док је у А групи усмерен на остваривање исхода основног и понекад средњег нивоа – тј. прати основни ниво и основе језичке и математичке писмености која не постоји из наведених разлога (депривација, повратници те отуда и непознавање језика...). Опис се налази у опису школског програма за предмет по разредима (од 1. до 4. разреда). Радни материјал израђују учитељи и педагошки асистент, а израђују га ослањајући се на стручну литературу, литературу за актуелни разред, претходни разред, и литературу за српски језик као нематерњи.

Начин остваривања програма: У паралелним одељењима на српском наставном језику у издвојеном објекту у Шабачкој улици на часу српског језика и математике настава се организује у две групе. У А групи се из оба паралелна одељења спајају ученици који не могу да прате радован програм (услед непознавања језика наставе, непохађања ППП, повратници, али и друга деца која живе у породицама које су на ивици егзистенције и у којима нису повољни услови за развој деце). Један од учитеља ради са њима на усвајању оних основа која су неопходна да би се касније могли укључити у наставу по редовном програму. У исто време други учитељ ради са ученицима који напредују по предвиђеном-прописаном програму (Б група). На следећем часу учитељи се мењају, тј. један учитељ предаје српски језик у обе групе, а други учитељ математику у обе групе. Ученици су на свим осталим часовима у својим одељењима, што деци из А групе омогућава да стечена знања и језичке вештине одмах користите на другим часовима - кад су заједно са вршњацима који владају језиком наставе, а боље познавање језика и оспособљавање ученика за комуникацију на српском омогућава бољу интеграцију у своје вршњачке колективе.

Рад у Б групи омогућава деци која су спремна за школу и којима је матерњи језик српски – а који су у овом крају града у мањини да прате наставу из главних предмета на свом нивоу- тј. по редовном плану.

Након што ученик, сходно својим могућностима и темпу усвајања знања, савлада потребне вештине (језичке, графомоторичке, математичке основе итд.) у А групи, могуће је да пређе у Б групу и настави усвајање знања по прописаном програму за разред који похађа.

Напомена: Програм ће се реализовати у неким периодима наставе уколико буде потребе због неусклађености наставног програма и потреба ученика.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА УЧИТЕЉСКИМ ФАКУЛТЕТОМ НА МАЂАРСКОМ НАСТАВНОМ ЈЕЗИКУ (Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka)

Циљ практичне наставе студената Учитељског факултета на мађарском наставном језику у Суботици је да се будући учитељи током образовања оспособе за стручно, одговорно, диференцирано, креативно обављање васпитно-образовних задатака у раду са децом у нижим разредима основне школе. Допуњавање, утврђивање, увежбавање и примена савладаног теоријског знања у области стручних предмета, педагогије, психологије, стручне методике и других области, као и обезбеђивање најпотребнијих искустава у циљу подучавања стручних предмета, те и за друге педагошке активности. Савладавањем студијског програма студенти стичу основно познавање и разумевање струке, као и имплементацију научних метода и поступака у свакодневном васпитно-образовном раду.

Задатак практичне наставе је, да у целини са теоријском наставом, припреми студенте за:

- обављање активности у процесу наставе и учења;
- обављање послова у вези са организацијом, руковођењем и усмеравањем наставе везано за васпитно-образовну делатност;
- професионално обављање васпитно-образовног рада са децом;
- формирање практичних вештина и компетенција неопходних за успешан рад учитеља оспособљених за примену широке скале васпитно-образовног рада и располажу адекватним педагошким идентитетом током свог практичног рада;
- активности које оспособљавају студенте за реализацију свеобухватне садржајне и методичке структуре задатака комплексне педагошке делатности;
- приказивање корелације између теорије и праксе у различитим областима васпитно-образовног рада;
- стварање основа за оспособљавање за проналажење најадекватнијег избора наставних планова и програма, уџбеника, наставних помагала, и метода;
- примену савладаног знања, за планирање, усмеравање и анализу наставних часова и ваннаставних активности.

Поред обавезних видова сарадње Факултет и основна школа вежбаоница су развиле свестрану сарадњу на пољу организације и реализације ваннаставних и спортских активности ученика, организације и реализације разних такмичења, припреми и извођењу културно-уметничких програма и др.

Програмски садржаји:

- Састанак управе школе-вежбаонице и управе факултета (са менторима и професорима) на почетку школске године
- Дан студената – пријем добородошлице
- Огледни часови учитеља
- Менторство
- Самостална пракса
- Учешће студената у школским пројектима
- Учешће ученика и ментора у пројектима Факултета

Начин остваривања програма:

- Евалуација сарадње из претходног периода и планирање сарадње у наредној школској години у циљу што боље организације практичне наставе студената (ментори, управа Факултета и управа Школе);
- За студенте се организује сваке године свечани пријем у школу, где могу да сазнају све потребне информације о функционисању школе и упознају се са начином рада школе, те упознају дидактичка средства која ће моћи да користе у току своје стручне праксе у октобру: часове мађарског језика, математике, света око нас – природе и друштва, музичке културе, ликовне културе и срског језика као нематерњи.
- Пракса се реализује према распореду Факултета сваког четвртка радне недеље, односно часови наставе се организују по распореду основне школе.
- Време трајања вежби: октобар-мај.
- Студенти имају додатну практичну наставу тако што учествују у пројекту „Космо(п)лов“ у којем су носиоци разних активности, а могуће је да учествују и у другим пројектима Школе.
- Ученици са менторима учествују у пројектима Факултета (такмичења у организацији Факултета, различити пројекти...)

АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ КАО АКРЕДИТОВАНОГ ЦЕНТРА ЗА ТАЛЕНТЕ (TEHETSÉGPONT)

Циљеви и задаци програма: Школа - акредитовани центар за таленте има циљ и задатак да организује и шаље ученике на разноврсне активности, манифестације и конкурсе у којима се могу препознати, неговати и развијати таленти. Такође је циљ да сваки ученик школе открије за шта је талентован и да тај таленат развија у складу са својим и могућностима школе. Битан предуслов је да наставни кадар буде оспособљен за рад са даровитом децом, и да имамо одговарајуће материјалне услове. У школи се негује позитиван однос према истакнутим резултатима, који се промовишу на разне начине.

Програмски садржаји:

- Сарадња са центрима за таленте у Мађарској и у Србији
- Стручно усавршавање за наставнике у вези са развијањем и мотивисањем ученика који су мотивисани за рад
- Праћење актуелних конкурса и такмичења
- Праћење исписаних пројеката и конкурса од стране Центра за таленте и конкурисање за новчана и друга средства
- Организација програма за даровиту децу/децу мотивисану за рад
- Праћење успеха ученика на такмичењима, конкурсима итд.
- Промовисање ученика и резултата који се истичу
- Спровођење активности којима се помаже развој даровите деце/деце која су мотивисана за рад

Начин остваривања програма:

- праћење актуелних информација (семинари, конкурси, стручна путовања...);
- размена искуства са осталим школама, организацијама и саветима који су Центри за таленте;
- праћење актуелних семинара;
- планирање средстава;
- Календар такмичења и праћење разних конкурса у Србији и у иностранству;
- праћење примљених информативних писама од стране центра за таленте;
- издвајање конкурса који се односе и на основне школе ван Мађарске и који су значајни за нашу школу;
- Пројектни тим школе попуњава конкурисну документацију;
- организација „Дана за таленте“ (могуће и за Дан школе где ученици приказују радове, презентације, излагања, продукте ...);
- наставници пријављују сваки успех ученика координатору да то евидентира;
- наставници пријављују сваки успех ученика координатору - задуженој особи која то објављује на паноу и прослеђује администраторима задуженим са сајт школе и Фејсбук страницу;
- едукација ученика/родитеља односно других законских заступника ученика и наставника за побољшање и олакшање учења, коришћењем савремених метода учења.

ПРОГРАМ ПАРТНЕРСКЕ ШКОЛЕ ЗА УЧЕЊЕ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА (Partnerschule - PASCH)

Циљеви и задаци програма:

Циљ програма јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје

мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења немачког језика.

У оквиру овога програма Школа је потписница уговора са Гете институтом из Београда, по којем ученици имају могућност да бесплатно полажу немачки језички испит А1 и А2.

Задаци програма су:

- развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова,
- стицање позитивног односа према сопственом језику и културном наслеђу, као и према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији,
- стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика,
- унапређивање знања из страног језика, која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писменој комуникацији споразумева са људима из других земаља,
- усвајање норми вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који се учи,
- подстицање на даље учење истог или другог страног језика, било самостално или на вишем нивоу образовања.

Програмски садржаји:

- Школа – чланица Партнерских школа за учење немачког језика;
- Полагање Fit in Deutsch 1 (ниво А1) и Fit in Deutsch 2 (ниво А2) испита бесплатно;
- Разни пројекти и радионице у оквиру сарадње са Гете институтом у Београду;
- Језичка путовања у Немачку или дигитални језички курсеви (PASCH- Jugendcamp)
- Разни семинари и стручна усавршавања за наставнике за унапређење квалитета наставе немачког језика;
- Ангажовање волонтера из Немачке који врши улогу асистента у настави.

Начин остваривања програма:

- Школа континуирано од 2011. има чланство међу Партнерским школама за учење немачког језика: немачки језик се учи као први и други страни језик од 1. до 8. разреда.
- Могућност бесплатног полагања немачког језичког испита А1 и А2 за ученике од 5. до 8. разреда у складу са нивоом познавања језика, а кроз сарадњу са Гете институтом.
- Учешће у пројектима и радионицама, домаћим и међународним, у организацији Гете института током школске године;
- могућност да школа сваке године шаље једног ученика на језичко путовање у Немачку или на дигитални курс језика, који подразумева могућност бесплатног полагања Б1 испита, у оквиру сарадње са Гете институтом;
- у оквиру овог програма и сарадње са Гете институтом наставници немачког језика имају могућност и задатак учешћа на семинарима и стручним усавршавањима ради унапређења квалитета наставе немачког језика у школи;
- припрема ученика на додатним часовима од стране наставника за полагање језичких испита;
- Школа сваке године конкурише код организације Културвајт (Kulturweit) из Немачке у вези са избором волонтера који током школске године врши улогу помоћног асистента наставницима немачког језика.

7. ПРОГРАМ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Израђен на основу Правилника о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка (“Сл. гласник РС”, бр. 77/2014)

Групе се формирају на основу Стручног упутства о формирању одељења и група за текућу годину.

Продужени боравак подразумева организован образовно-васпитни рад (уз помоћ и самосталан рад ученика), слободне активности ученика и један оброк.

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са **општим циљевима** основног образовања (три општа циља):

- омогућити детету пун живот и открити његове пуне потенцијале као јединствене особе.
- омогућити детету његов развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринео добру у друштву.
- припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити).

Специфични циљеви:

- потпун и хармоничан развој детета;
- оспособити ученика за самостално учење;
- важност учења утемељеног на опажању процеса из окружења (очигледна метода);
- писменост (језичка, математичка, информатичка);
- изражавања емоција (друштвено прихватљиви модели);
- развијање духовне димензије живота;
- плурализам, поштивање различитости и важност толеранције;
- партнерство у образовању;
- брига о деци са посебним потребама.

Задаци се огледају у:

- васпитању и образовању ученика;
- предузимању превентивних мера ради очувања здравља ученика;
- помагању у учењу и раду;
- подстицању ученика на самостални рад и стицање радних навика;
- развоју социјалних и комуникацијских вештина;
- аналитичко-истраживачком раду за потребе вредновања квалитета рада;
- сарадњи са родитељима;
- сарадњи са локалном заједницом;
- сарадњи са установама културе, као и са свим другим релевантним установама које се индиректно или директно укључују у рад школе.

Програмаски садржаји

Остваривање циљева и развој кључних подручја реализује се усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје одређује учитељ у продуженом боравку у договору са учитељем који ради у редовној настави. Све активности се планирају како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима. Приликом планирања садржаја посебно ће се водити рачуна о:

- изради педагошко-психолошког, ритмичког распореда часова којим се уважава сложеност садржаја програма и потреба за смењивањем мировања и кретања;
- истовременом организовању слободних активности са групама ученика;
- обезбеђивању корелације у свим областима рада;

- свакодневном организовању паузе у трајању по два-три минута, и то на свим часовима када се осети замор ученика уз музику и спортске активности;
- подстицању ученика на самоорганизовање, самопослуживање и самопроверавање;
- ангажовању родитеља и осталих ученика и других сарадника у остваривању одређених програмских и других одабраних задатака у животу и раду школе;
- сталном настојању да више од половине временаведеног у школи буде испуњено активностима и начинима рада који обезбеђују кретање и комуникацију.

Начин остваривања програма:

Пре или после редовне наставе (у зависности од смене) организује се продужени боравак у школи за ученике првог и другог разреда школе. Боравак и рад према таквом облику организује се од 8 сати до 16 сати. Рад се одвија паралелно и на два језика (мађарски и српски).

У решавању педагошких ситуација учитељи из продуженог боравка су упућени на континуирану сарадњу са педагогом и психологом школе и сарадњу са родитељима одржавањем родитељских састанака и појединачних разговора са родитељима.

Самостални рад ученика – ученици уз стручно-педагошку помоћ и сарадњу са наставником утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике. Реализују се активности које би иначе ученик радио у виду домаћих задатака. На часовима самосталног рада, ученику се могу задавати следеће активности:

- израда домаћих задатака;
- читање обавезне школске и домаће лектире;
- читање листова и часописа за децу;
- коришћење правописа, лексикона, енциклопедија, као и савремених, електронских и мултимедијалних наставних средстава као извора информација;
- извођење и израда различитих практичних радова;
- рад на пројектима и друго.

Активности у слободном времену ученика имају првенствено рекреативно-забавни и стваралачки карактер и оне могу бити:

- едукативне, радне, културно-уметничке и спортске и организују се на принципу потпуне слободе избора, добровољности, самоорганизованости ученика у оквиру различитих група и колектива;
- организоване у учионици (одељењу или разреду), а могу да се организују ван учионице, у простору физкултурне сале, свечане сале, школског дворишта и парка;
- организоване истовремено у групама, а ученици се укључују у те активности према афинитетима;
- креативне радионице из различитих области: музика, ликовна уметност, сценски приказ и драма, рецитовање, ритмика, литерарне активности, екологија, неговање народне традиције, школске новине и друго, у складу са личним интересовањем ученика, као и на основу посебних способности појединих ученика;
- спортске активности;
- друштвене активности - реализација друштвених активности се одвија у просторијама школе;
- културне активности : наставник планира посете различитим културним установама, историјским објектима, гледање позоришних и филмских представа, односно телевизијских емисија, праћење изложби и учествовање у манифестацијама;
- хуманитарне акције;
- еколошке акције;
- припремање културно-уметничких програма;
- уређење учионице у складу са могућностима и жељама ученика;

- обележавање празника и тематских дана;
- израда тематских паноа;
- и друге активности у складу са интересовањима ученика.

8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење остваривања школског програма вршиће се плански, систематски и континуирано, а одвијаће се кроз:

- састанке Стучног актива за развој школског програма;
- седнице Наставничког већа;
- праћење постигнућа ученика;
- примену тестова, упитника...;
- праћење реализације планова и програма;
- сарадњу са родитељима;
- сарадњу са локалном заједницом;
- евалуацију реализације акционих планова;
- евалуацију реализације Школског развојног плана.

У Суботици, 30.6.2022. године

Дел.бр. 35-1756

Председник Школског одбора

Мариа Маргит